

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΦΑΙΔΩΝ

ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:
ΙΩΑΝΝΗΣ Ε. ΠΕΤΡΑΚΗΣ, δ.φ.

Το κείμενο του Φαίδωνος προέρχεται από την έκδοση των: Strachan, J. C. G. (εκδ.), Duke, E. A., Hicken, W. F., Nicoll, W. S. M., Robinson, D. B., *Platonis Opera, tomus I*, Oxford University Press 1995.

- c οί ὡς ἀληθῶς φιλόσοφοι. εἶπωμεν γάρ, ἔφη, πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, χαίρειν εἰπόντες ἐκείνοις ἡγοούμεθα τι τὸν θάνατον εἶναι;
 Πάνυ γε, ἔφη ὑπολαβὼν ὁ Σιμμίας.
 Ἄρα μὴ ἄλλο τι ἢ τὴν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγὴν; καὶ εἶναι τοῦτο τὸ τεθνάναι, χωρὶς μὲν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἀπαλλαγὴν αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ σῶμα γεγονέναι, χωρὶς δὲ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγείσαν αὐτὴν καθ' αὐτὴν εἶναι; ἄρα μὴ ἄλλο τι ἢ ὁ θάνατος ἢ τοῦτο;
 Οὐκ, ἀλλὰ τοῦτο, ἔφη.
- d Σκέψαι δὴ, ὠγαθέ, ἐὰν ἄρα καὶ σοὶ συνδοκῇ ἕπερ ἔμοι ἐκ γὰρ τούτων μᾶλλον οἶμαι ἡμᾶς εἴσεσθαι περὶ ὧν σκοποῦμεν. φαίνεται σοι φιλοσόφου ἀνδρὸς εἶναι ἐσπουδακέναι περὶ τὰς ἡδονὰς καλουμένας τὰς τοιάσδε, οἷον σιτίων καὶ ποτίων;
 Ἐκίστά γε, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Σιμμίας.
 Τί δὲ τὰς τῶν ἀφροδισίων;
 Οὐδαμῶς.
 Τί δὲ τὰς ἄλλας τὰς περὶ τὸ σῶμα θεραπείας; δοκεῖ σοι ἐντίμους ἡγεῖσθαι ὁ τοιοῦτος οἷον ἱματίων διαφερόντων κτήσεως καὶ ὑποδημάτων καὶ τοῦς ἄλλους καλλωπισμοὺς τοὺς περὶ τὸ σῶμα πότερον τιμᾶν δοκεῖ σοι ἢ ἀτιμάζειν, καθ' ὅσον μὴ πολλὴ ἀνάγκη μετέχειν αὐτῶν;
 Ἄτιμάζειν ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη, ὅ γε ὡς ἀληθῶς φιλόσοφος.
 Οὐκὸν δὲως δοκεῖ σοι, ἔφη, ἢ τοῦ τοιούτου πραγματεία οὐ περὶ τὸ σῶμα εἶναι, ἀλλὰ καθ' ὅσον δύναται ἀφροδίσια αὐτοῦ, πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν τετραφῆθαι;
 Ἐμοιγε.
- 65 a Ἄρ' οὖν πρῶτον μὲν ἐν τοῖς τοιούτοις δῆλός ἐστιν ὁ φιλόσοφος ἀπολύων ὅτι μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῆς τοῦ σώματος κοινωνίας διαφερόντως τῶν ἄλλων ἀνθρώπων;
 Φαίνεται.
 Καὶ δοκεῖ γέ που, ὦ Σιμμία, τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις ᾧ μὴδὲν ἡδὺ τῶν τοιούτων μὴδὲ μετέχει αὐτῶν οὐκ ἄξιον εἶναι ζῆν, ἀλλ' ἐγγύς τι τείνειν τοῦ τεθνάναι ὁ μὴδὲν φροντίζων τῶν ἡδονῶν αἰ διὰ τοῦ σώματος εἶσιν.
 Πάνυ μὲν οὖν ἀληθῆ λέγεις.
 Τί δὲ δὴ περὶ αὐτὴν τὴν τῆς φρονήσεως κτῆσιν; πότερον ἐμπόδιον τὸ σῶμα ἢ οὐ, ἐὰν τις αὐτὸ ἐν τῇ ζητῆσει κοινωνὸν συμπαραλαμβάνῃ; οἷον τὸ τοιόνδε λέγω ἄρα ἔχει ἀληθειάν τινα ὄψις τε καὶ ἀκοή τοῖς ἀνθρώποις, ἢ τὰ γε τοιαῦτα καὶ οἱ ποιηταὶ ἡμῖν ἀεὶ θρυλοῦσιν, ὅτι οὐτ' ἀκούομεν ἀκριβῆς οὐδὲν οὔτε ὀρώμεν; καίτοι εἰ αὐταὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα αἰσθήσεων μὴ ἀκριβεῖς εἰσιν μὴδὲ σαφεῖς, σχολῆ αἰ γε ἄλλαι πάσαι γάρ που τούτων φαυλότεραί εἰσιν. ἢ σοὶ οὐ δοκοῦσιν;
 Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.
 Πότε οὖν, ἢ δ' ὅς, ἢ ψυχὴ τῆς ἀληθείας ἄπτεται; ὅταν μὲν γὰρ μετὰ τοῦ σώματος ἐπιχειρῇ τι σκοπεῖν, δῆλον ὅτι τότε ἐξαπατᾶται ὑπ' αὐτοῦ.
- c Ἀληθῆ λέγεις.
 Ἄρ' οὖν οὐκ ἐν τῷ λογίζεσθαι εἶπερ που ἄλλοθι κατάδηλον αὐτῇ γίγνεται τι τῶν ὄντων;
 Ναί.

συνέχισε, εκείνου
 να πάνε στο καλό. Πιστεύουμε ότι ο θάνατος είναι κάτι, ένα πράγμα;
 Ασφαλώς και είναι, απάντησε ο Σιμμίας.
 Είναι κάτι άλλο ή ο χωρισμός της ψυχής από το σώμα; Και θάνατος αυτό δεν είναι, να αποχωρισθεί το σώμα από τη ψυχή και να υπάρξει αυτό καθαυτό, να αποχωρισθεί η ψυχή το σώμα και να υπάρξει αυτή καθαυτή; Είναι κάτι άλλο ο θάνατος ή αυτό;
 Αυτό και τίποτα άλλο, απάντησε.
 Δες τώρα, φίλε μου, εάν εσύ και εγώ συμφωνήσουμε και στα επόμενα [d] διότι με βάση τα επόμενα νομίζω ότι θα αντιληφθούμε ακριβέστερα αυτά που ερευνούμε. Σου φαίνεται πως είναι ίδιον ανδρός φιλοσόφου η μέριμνα για πράγματα που ονομάζονται απολαύσεις, όπως το φαγητό και το ποτό;
 Σχεδόν καθόλου Σωκράτη, είτε ο Σιμμίας.
 Μήπως για τις ερωτικές απολαύσεις;
 Ουδενιά σχέση.
 Και τις υπόλοιπες απολαύσεις του σώματος; Νομίζεις ότι ένας φιλόσοφος δίνει αξία σε αυτές; Την απόκτηση, ας πούμε, εκλεκτών ενδυμάτων και υποδημάτων και κάθε άλλον καλλωπισμό του σώματος, τι νομίζεις, τα έχει σε υψηλή ή σε ελάχιστη εκτίμηση, με δεδομένο ότι τίποτα δεν τον σπρώχνει στη χρήση τους; [e]
 Ο αληθινός φιλόσοφος, νομίζω, τα έχει σε ελάχιστη εκτίμηση.
 Τότε εσύ δεν συμφωνείς ότι ένας τέτοιος άνθρωπος πράττει και ενεργεί με κέντρο όχι το σώμα του, στο σημείο που μπορεί να κρατηθεί μακριά του, αλλά έχοντας στραφεί προς τη ψυχή του;
 Αυτό νομίζω.
 Και δεν γίνεται φανερό, πρῶτον, ότι ο φιλόσοφος, ο οποίος διαφέρει σε θέματα αυτού του είδους [65a] από τους άλλους ανθρώπους, είναι αυτός που θα αποδεσμεύσει, όσο γίνεται, τη ψυχή του από το δέσιμό της με το σώμα;
 Έτσι φαίνεται.
 Συμφωνείς βέβαια Σιμμία ότι οι περισσότεροι άνθρωποι θεωρούν ότι δεν αξίζει να ζει κάποιος που ούτε μία δεν έχει ούτε συμμετέχει σε κάποια από αυτές τις απολαύσεις και, επιπλέον, αυτός που αδιαφορεί για τις ηδονές του σώματος είναι ένας που λίγο θέλει να τον πουν νεκρό.
 Έχεις απόλυτο δίκαιο.
 Συμφωνούμε και στην απόκτηση της γνώσης; Το σώμα είναι ή δεν είναι εμπόδιο όταν ένας παίρνει μέρος στην έρευνά της μαζί με αυτό; Το εξής εννοώ [b] άραγε η όραση και η ακοή προσφέρουν στους ανθρώπους μια δόση αλήθειας ή αυτή μόνον που μας διηγούνται οι ποιητές, δηλαδή ούτε ακούμε κάτι σαφές ούτε βλέπουμε; Και εάν αυτές οι αισθήσεις του σώματος δεν είναι ούτε ακριβείς ούτε αξιόπιστες μετά βίας θα ήταν και οι υπόλοιπες. Διότι όλες τους είναι κατώτερες από εκείνες. Έτσι δεν σου φαίνονται;
 Ναι, έτσι ακριβώς, είπε αυτός.
 Και τότε, ρώτησε εκείνος, η ψυχή έρχεται σε επαφή με την αλήθεια; Όταν προσπαθεί να ερευνήσει κάτι μέσα από το σώμα είναι ξεκάθαρο ότι θα εξαπατηθεί από αυτό.
 [c] Έχεις δίκαιο.
 Στη σκέψη πάνω από όλα, εκεί δεν της γίνεται φανερό ένα πράγμα ότι είναι; Ναί.

Λογίζεται δέ γέ που τότε κάλλιστα, όταν αυτήν τούτων μηδὲν παραλυπῆ, μήτε ἀκοή μήτε ὄψις μήτε ἀλγηδὼν μηδέ τις ἡδονή, ἀλλ' ὅτι μάλιστα αὐτὴ καθ' αὐτὴν γίγνηται ἕωσα χαίρειν τὸ σῶμα, καὶ καθ' ὅσον δύναται μὴ κοινωνοῦσα αὐτῷ μηδ' ἀπτομένη ὀρέγεται τοῦ ὄντος.

*Ἔστι ταῦτα.

d Οὐκοῦν καὶ ἐνταῦθα ἡ τοῦ φιλοσόφου ψυχὴ μάλιστα ἀτιμάζει τὸ σῶμα καὶ φεύγει ἀπ' αὐτοῦ, ζητεῖ δὲ αὐτὴ καθ' αὐτὴν γίγνεσθαι;

Φαίνεται.

Τί δὲ δὴ τὰ τοιάδε, ὦ Σιμμία; φαιμέν τι εἶναι δίκαιον αὐτὸ ἢ οὐδέν;

Φαιμέν μέντοι νῆ Δία.

Καὶ καλὸν γέ τι καὶ ἀγαθόν;

Πῶς δ' οὐ;

*Ἦδη οὖν πάποτε τι τῶν τοιούτων τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδες;

Οὐδαμῶς, ἢ δ' ὄς.

e Ἀλλ' ἄλλη τι νὶ αἰσθήσει τῶν διὰ τοῦ σώματος ἐφήψω αὐτῶν; λέγω δὲ περὶ πάντων, οἷον μεγέθους πέρι, ὑγείας, ἰσχύος, καὶ τῶν ἄλλων ἐνὶ λόγῳ ἀπάντων τῆς οὐσίας ὃ τυγχάνει ἕκαστον ἐν ἄρα διὰ τοῦ σώματος αὐτῶν τὸ ἀληθέστατον θεωρεῖται, ἢ ὅδε ἔχει ὄς ἐν μάλιστα ἡμῶν καὶ ἀκριβέστατα παρασκευάσθαι αὐτὸ ἕκαστον διανοηθῆναι περὶ οὗ σκοπεῖ, οὗτος ἐν ἐγγύτατα ἴοι τοῦ γγῶναι ἕκαστον;

Πάνυ μὲν οὖν.

66 a Ἄρ' οὖν ἐκεῖνος ἐν τούτῳ ποιήσῃ καθαρώτατα ὅστις ὅτι μάλιστα αὐτῇ τῇ διανοίᾳ ἴοι ἐφ' ἕκαστον, μήτε τὴν ὄψιν παρατιθέμενος ἐν τῷ διανοεῖσθαι μήτε τινὰ ἄλλην αἰσθησὶν ἐφέλων μηδεμίαν μετὰ τοῦ λογισμοῦ, ἀλλ' αὐτῇ καθ' αὐτὴν εἰλικρινεῖ τῇ διανοίᾳ χρώμενος αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἰλικρινὲς ἕκαστον ἐπιχειροῖ θρηύειν τῶν ὄντων, ἀπαλλαγείς ὅτι μάλιστα ὀφθαλμῶν τε καὶ ὄτων καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν σύμπαντος τοῦ σώματος, ὡς ταράττοντος καὶ οὐκ ἐόντος τὴν ψυχὴν κτήσασθαι ἀλήθειάν τε καὶ φρόνησιν ὅταν κοινωνῇ; ἄρ' οὐχ οὗτός ἐστιν, ὦ Σιμμία, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, ὃ τευξόμενος τοῦ ὄντος;

*Υπερφῶς, ἔφη ὁ Σιμμίας, ὡς ἀληθῆ λέγεις, ὦ Σώκρατες.

b Οὐκοῦν ἀνάγκη, ἔφη, ἐκ πάντων τούτων παρίστασθαι δόξαν τοιάνδε τινὰ τοῖς γνησίως φιλοσόφοις, ὥστε καὶ πρὸς ἀλλήλους τοιαῦτα ἄττα λέγειν, ὅτι “Κινδυνεύει τοι ὡσπερ ἀτραπὸς τις ἐκφέρειν ἡμᾶς μετὰ τοῦ λόγου ἐν τῇ σκέψει, ὅτι, ἕως ἐν τὸ σῶμα ἔχωμεν καὶ συμπεφυρομένη ἢ ἡμῶν ἢ ψυχῇ μετὰ τοιοῦτου ἄκακοῦ, οὐ μὴ ποτε κτησώμεθα ἱκανῶς οὐ ἐπιθυμοῦμεν φαιμέν δὲ τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθές. μυρίας μὲν γὰρ ἡμῖν ἀσχολίας παρέχει τὸ σῶμα διὰ τὴν ἀναγκαίαν τροφὴν ἔτι δὲ, ἐν τινες νόσοι προσπέσωσιν, ἐμποδίζουσιν ἡμῶν τὴν τοῦ ὄντος θήραν. ἐρώτων δὲ καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ φόβων καὶ εἰδώλων παντοδαπῶν καὶ φλυαρίας ἐμπύμπλησιν ἡμᾶς πολλῆς, ὥστε τὸ λεγόμενον ὡς ἀληθῶς καὶ ὄντι ὑπ' αὐτοῦ οὐδὲ φρονῆσαι ἡμῖν ἐγγίγνεται οὐδέποτε οὐδέν. καὶ

c

H ψυχὴ, τώρα, σκέφτεται καλύτερα ὅταν τίποτα ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα δὲν τὴν ζημιῶνει, οὔτε ἡ ἀκοή καὶ ἡ ὄραση οὔτε ὁ πόνος καὶ ἡ ἡδονή, ἀλλὰ ὅσο περισσότερο μένει μοναχὴ με τὸν εαυτὸ τῆς ἀφήνοντας στὴν ἀκρὴ τοῦ σώμα καὶ ὅσο μπορεῖ ἡ ἴδια, μένοντας μακριὰ τοῦ χωρὶς να τὸ ἀγγίζει, ἐπιθυμεῖ τὸ ἴδιο τὸ εἶναι.

Ναι, ἐτσι ἔχουν τὰ πράγματα.

Καὶ ἐδῶ λοιπὸν ἡ ψυχὴ τοῦ φιλοσόφου δὲν περιφρονεῖ [d] υπερβολικὰ τὸ σῶμα καὶ φεύγει μακριὰ του, ἐνῶ ἡ ἴδια δὲν ἀποζητᾷ να μένει μοναχὴ με τὸν εαυτὸ τῆς;

Αὐτὸ φαίνεται.

Καὶ με τὰ ἐπόμενα, Σιμμία, τι συμβαίνει; Θεωροῦμε πως τὸ δίκαιο εἶναι κάτι ὑπαρκτὸ ἢ ὄχι;

Μα τι λες, βεβαίως να.

Τὸ ἴδιο καὶ τὸ ὁμορφο καὶ τὸ καλὸ;

Βεβαίως καὶ εἶναι.

Εἶδες ποτέ σου κάποιο ἀπὸ αὐτὰ με τὰ μάτια σου;

Οὔτε ἓνα, εἶπε αὐτός.

Τὰ ἀγγίξεις αὐτὰ με κάποια ἄλλη αἰσθησι τοῦ σώματος; Μιλῶ για ὅλα τὰ πράγματα, τὸ μέγεθος, τὴν υγεία, τὴ δύναμη, με μια λέξη τὴν ἀληθινὴ φύση ὅλων τῶν πραγμάτων, αὐτὴ με τὴν ὁποία τὸ καθένα εἶναι κάτι. [e] Ἀραγε ἡ ἀλήθεια για αὐτὰ γίνεται ἀντιληπτὴ μέσω τοῦ σώματος ἢ ἰσχύει τὸ ἐξῆς: ἓνας ἀπὸ ἐμᾶς ὁ ὁποῖος ετοιάζεται να διανοηθεῖ σε βάθος καὶ με ἀκρίβεια τὸ καθεστὶ που ἐρευνᾷ, θα μποροῦσε ὁ ἴδιος να πλησιάσει τὴ γνώση του κάθε πράγματος;

Ἀσφαλῶς θα μποροῦσε.

Να λοιπὸν ποῖος θα ἐνεργήσει με τρόπο ἀμεμπτο, ὁ ἄνθρωπος που θα πλησιάσει με τὸν νοῦ του καὶ μόνον κάθε πράγμα, χωρὶς τὴ βοήθεια τῆς ὄρασης ἐνὸσω διανοεῖται, καὶ δὲν θα σύρει μαζί του κάποια ἄλλη αἰσθησι κατὰ τὴν ἐργασία αὐτῇ του νοῦ. [66a] Με τὸ να κάνει χρῆση τοῦ νοῦ καὶ μόνον αὐτοῦ, χωρὶς ἄλλη ἀνάμειξη, θα ἐπιχειρήσει να ἀντιληφθεῖ καθεστὶ αὐτῶν που εἶναι, αὐτὸ καὶ μόνον, χωρὶς ἄλλη ἀνάμειξη, στερημένος ἐξ ἅπαντος τὰ μάτια καὶ τὰ ἀφτιά καὶ, με μια λέξη, ολόκληρο τὸ σῶμα του, αὐτὸ που φέρνει ταραχὴ καὶ δὲν ἐπιτρέπει στὴ ψυχῇ να ἀποκτήσει τὴν ἀλήθεια καὶ τὴ γνώση, ὅταν συνδέεται μαζί τῆς σωστά; Αὐτός δὲν εἶναι, Σιμμία, ὁ ἄνθρωπος που, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον, θα κατορθώσει να φθάσει τὸ ἴδιο τὸ εἶναι;

Σωκράτη λες τὴν ἀλήθεια με τρόπο ἐξαιρετικὸ, ἀπάντησε ὁ Σιμμίας.

Ὅλα αὐτὰ λοιπὸν δείχνουν, συνέχισε ὁ Σωκράτης, ὅτι κατ' ἀνάγκη κάνει τὴν παρουσία τῆς [b] μέσα στους ἀληθινούς φιλοσόφους μια γνώμη τέτοια που λείπει στον ἓνα καὶ τὸν ἄλλον τὰ ἀκόλουθα: “Φαίνεται κάπως ἐτσι, πως ἓνα μονοπάτι, ἐμᾶς καὶ τὸ λογικὸ μας τὴν ὥρα τῆς ἐρευνας, μας βγάζει ἀπὸ τὸ δρόμο· ὅσο χρόνο δηλαδὴ εἴμαστε με τὸ σῶμα μας καὶ ὅσο χρόνο ἡ ψυχὴ μας συμφύρεται με ἓνα τέτοιο κακὸ, ποτὲ δὲν θα ἀποκτήσουμε πραγματικὰ αὐτὸ που ἐπιθυμοῦμε, ἐνῶ ἰσχυρίζομαστε ὅτι αὐτὸ εἶναι τὸ ἀληθινὸ. Διότι τὸ σῶμα μᾶς ἀποσπᾷ με χίλιες δυο ἀσχολίες για τὴν [c] ἀναγκαία μας τροφή· τὸ σῶμα καὶ εἰάν προστεθοῦν καὶ κάποιες ἀρρώστιες εἶναι αὐτὰ που μας ἐμποδίζουν ἀπὸ τὴ κινήσει αὐτοῦ που εἶναι. Αὐτὸ μας γεμίζει ὡς πάντα με ἐρώτες, ἐπιθυμίες, φόβους καὶ φαντάσματα λογῆς λογῆς, καὶ περισσὴ φλυαρία, ὥστε –τὸ λείπει ὁ λόγος– εἶναι ἀδύνατο, πραγματικὰ, να σκεφθοῦμε μια φορὰ με σύννεση τὸ παραμικρὸ.

γὰρ πολέμους καὶ στάσεις καὶ μάχας οὐδὲν ἄλλο παρέχει ἢ τὸ σῶμα καὶ αἱ
τούτου ἐπιθυμίαι. διὰ γὰρ τὴν τῶν χρημάτων κτήσιν πάντες οἱ πόλεμοι
d γίνονται, τὰ δὲ χρήματα ἀναγκάζομεθα κτᾶσθαι διὰ τὸ σῶμα, δουλεύοντες τῇ
τούτου θεραπείᾳ· καὶ ἐκ τούτου ἀσχολίαν ἔχομεν φιλοσοφίας περὶ διὰ πάντα
ταῦτα. τὸ δ' ἔσχατον πάντων ἐστὶν, ἐάν τις ἡμῖν καὶ σχολὴ γένηται ἀπ' αὐτοῦ καὶ
τραπώμεθα πρὸς τὸ σκοπεῖν τι, ἐν ταῖς ζητήσεσιν αὐτὸ πανταχοῦ παραπίπτει
e θόρυβον παρέχει καὶ ταραχὴν καὶ ἐκπλήττει, ὥστε μὴ δύνασθαι ὑπ' αὐτοῦ
καθορᾶν τάληθές. ἀλλὰ τῷ ὄντι ἡμῖν δέδεικται ἐστὶν, εἰ μελλομέν ποτε καθαρῶς
τι εἶσεσθαι, ἀπαλλακτέον αὐτοῦ καὶ αὐτῇ τῇ ψυχῇ θεατέον αὐτὰ τὰ πράγματα·
καὶ τότε, ὡς εἴκειν, ἡμῖν ἔσται οὗ ἐπιθυμοῦμέν τε καὶ φαμεν ἔρασταί εἶναι,
φρονήσεως, ἐπειδὴν τελευτήσωμεν, ὡς ὁ λόγος σημαίνει, ζῶσιν δὲ οὐ. εἰ γὰρ μὴ
οἶόν τε μετὰ τοῦ σώματος μηδὲν καθαρῶς γνῶναι, δυοῖν θάτερον, ἢ οὐδαμοῦ
67 a ἔστιν κτήσασθαι τὸ εἰδέναι ἢ τελευτήσασιν· τότε γὰρ αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἢ ψυχὴ
ἔσται χωρὶς τοῦ σώματος, πρότερον δ' οὐ. καὶ ἐν ᾧ ἂν ζῶμεν, οὕτως, ὡς εἴκειν,
ἐγγυτάτω ἐσόμεθα τοῦ εἰδέναι, ἐάν τις μάλιστα μηδὲν ὀμιλῶμεν τῷ σώματι
μηδὲ κοινωνῶμεν, ἐστὶ μὴ πᾶσα ἀνάγκη, μηδὲ ἀναμιμνῶμεθα τῆς τούτου
φύσεως, ἀλλὰ καθαρεύομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἕως ἂν ὁ θεὸς αὐτὸς ἀπολύσῃ ἡμᾶς· καὶ
οὕτω μὲν καθαροὶ ἀπαλλαττόμενοι τῆς τοῦ σώματος ἀφροσύνης, ὡς τὸ εἶδος
μετὰ τοιούτων τε ἐσόμεθα καὶ γνωσόμεθα δι' ἡμῶν αὐτῶν πᾶν τὸ εἰλικρινές,
b τοῦτο δ' ἐστὶν ἴσως τὸ ἀληθές· μὴ καθαρῶ γὰρ καθαροῦ ἐφάπτεσθαι μὴ οὐ
θεμιτὸν ἦ;· τοιαῦτα οἶμαι, ὦ Σιμμία, ἀναγκαῖον εἶναι πρὸς ἀλλήλους λέγειν τε
καὶ δοξάζειν πάντας τοὺς ὀρθῶς φιλομαθεῖς, ἢ οὐ δοκεῖ σοι οὕτως;
Παντός γε μᾶλλον, ὦ Σώκρατες.
Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ ταῦτα ἀληθῆ, ὃ ἑταῖρε, πολλὴ ἐλπίς
ἀφικόμενον οἷ ἐγὼ πορεύομαι, ἐκεῖ ἰκανῶς, εἴπερ που ἄλλοθι, κτήσασθαι τοῦτο
οὐ ἔνεκα ἢ πολλῆ πραγματείας ἡμῖν ἐν τῷ παρελθόντι βίῳ γέγονεν, ὥστε ἢ γε
c ἀποδημία ἢ νῦν ἔμοι προσηγορευμένη μετὰ ἀγαθῆς ἐλπίδος γίνεσθαι καὶ ἄλλω
ἀνδρὶ ὅς ἡγεῖται οἷ παρεσκευασθαι τὴν διάνοιαν ὥσπερ κεκαθαρωμένην.
Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Σιμμίας.
Κάθαροι δὲ εἶναι ἄρα οὐ τοῦτο συμβαίνει, ὅπερ πάλα ἐν τῷ λόγῳ
λέγεται, τὸ χωρίζειν ἐστὶ μάλιστα ἀπὸ τοῦ σώματος τὴν ψυχὴν καὶ ἐθῆσαι αὐτὴν
καθ' αὐτὴν πανταχοῦ ἐκ τοῦ σώματος συναγεῖρεσθαι τε καὶ ἀθροίζεσθαι, καὶ
d οἰκεῖν κατὰ τὸ δυνατόν καὶ ἐν τῷ νῦν παρόντι καὶ ἐν τῷ ἔπειτα μόνῃ καθ'
αὐτὴν, ἐκλυομένην ὥσπερ δεσμῶν ἐκ τοῦ σώματος;
Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.
Οὐκοῦν τοῦτο γε θάνατος ὀνομάζεται, λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ
σώματος;
Παντάσῃ γε, ἢ δ' ὅς.
Λύειν δὲ γε αὐτὴν, ὡς φαμεν, προθυμοῦνται αἱ μάλιστα καὶ μόνοι οἱ
φιλοσοφούντες ὀρθῶς, καὶ τὸ μελέτημα αὐτὸ τοῦτο ἔστιν τῶν φιλοσόφων,
λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος ἢ οὐ;

Το σῶμα, οἱ ἐπιθυμίαι του καὶ οὐ κατὰ ἄλλο εἶναι αὐτὰ που προκαλοῦν πολέμους,
ἐξεγέρσεις καὶ μάχες. Ὅλοι οἱ πόλεμοι γίνονται γιὰ τὴν ἀπόκτηση χρημάτων, τὰ
χρήματα μᾶς ἐπιβάλλεται νὰ τὰ ἀποκτήσουμε [d] γιὰ τὸ σῶμα μας, καθὼς τὰ
υπερητούμε ὡς δούλοι. Ὅλα αὐτὰ ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα εἶναι οἱ αἰτίαι που δὲν ἔχομε
ἡμέρα σχολῆς γιὰ τὴ φιλοσοφία. Τὸ πιο ἀσχημο, εἰάν κάπως ἡσυχάσουμε μακριὰ του
καὶ στραφοῦμε πρὸς τὴν ἐρευνα, παντοῦ, με τὴ σειρὰ του, μέσα στὴν ἐρευνά μας
εἰσχωρεῖ, θορυβεῖ, δημιουργεῖ σεισμό καὶ ταραχὴ σε σημείο που, εἰς αἰτίας του,
ἀδυνατοῦμε νὰ δοῦμε με τὰ μάτια μας τὴν ἀλήθεια. Ἀλλὰ τὸ πράγμα τὸ ἴδιο μας εἰδείξε
ἐστὶν, εἰάν θελήσουμε κάποτε νὰ μάθουμε κατὰ ἀπογο, οφειλοῦμε νὰ ἀπαλλαγῶμε ἀπὸ
αὐτὸ [e] καὶ μόνον με τὴ ψυχὴ νὰ παρατηρήσουμε τὰ πράγματα καθαυτὰ. Τότε μόνον
–ἐστὶ φαίνεται– ὅταν πεθάνουμε, καθὼς σημαίνει ὁ λόγος, θὰ ἀποκτήσουμε αὐτὸ που
ἐπιθυμοῦμε καὶ λέμε πως εἴμαστε ἐραστὲς του, τὴ γνώση, ὅχι ὅσο εἴμαστε ζωντανοί.
Εφ' ὅσον δὲν εἶναι δυνατό, ὅσο ζοῦμε με τὸ σῶμα, νὰ γνωρίζουμε στὴν ἐντέλεια κατὰ,
ἐνα ἀπὸ τὰ δύο συμβαίνει· ἡ ἀπόκτηση τῆς γνώσης ἢ πουθενὰ ἢ μόνον μετὰ τὸν
θάνατο εἶναι δυνατὴ. Διότι τότε ἀκριβῶς ἡ ψυχὴ [67a] μένει αὐτὴ καθαυτῇ, χωριστὰ
ἀπὸ τὸ σῶμα, ὅχι πιο πριν. Ὅμως καὶ ὅσο εἴμαστε ζωντανοὶ φαίνεται ὅτι εἶναι δυνατόν
νὰ φθάσουμε στὴ γνώση, ὅσο γίνεται πιο κοντὰ, εἰάν διατηρήσουμε τὴν ἐλάχιστη σχέση
καὶ ἐπικοινωνία με τὸ σῶμα μας, στὸ βαθμὸ που ἐπιβάλλει ἡ ἀνάγκη, χωρὶς ἡ ἴδια του
φύση νὰ μας κατακλύσει· νὰ σταθῶμε καθαροὶ μακριὰ του ἕως ὅτου ὁ ἴδιος ὁ θεὸς
μας ἀποδεσμεύσει. Ἐστὶ καθαροὶ καὶ ἐλευθεροὶ ἀπὸ τὴν παραζάλη του σώματος θὰ
βροῦμε, τὸ πιθανότερο, ἀθρόωτους καθαρούς, εμεῖς με τὴ ψυχὴ μας θὰ γνωρίζουμε
καθετὶ τὸ καθαρό, [b] ἴσως αὐτὸ εἶναι ἡ ἀλήθεια. Δὲν εἶναι θεμιτὸ τὸ ἀκάθαρτο νὰ
αγγίζει τὸ καθαρό. Νομίζω, Σιμμία, πως ὅλοι ὅσοι φιλοσοφούν ὀρθὰ οφείλουν
τέτοιους λόγους καὶ γνώμες νὰ ἀναλλάσσουν μετὰξὺ τους. Ἡ μήπως ἔχεις
διαφορετικὴ γνώμη;

Αὐτὴν καὶ καμιά ἄλλη, Σωκράτη.

Εφ' ὅσον λοιπὸν αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια, φίλε μου, συνέχισε ὁ Σωκράτης,
υπάρχει ἐλπίδα νὰ φθάσει κάποιος στὸν τόπο ὅπου ἐγὼ πορεύομαι καὶ ἐκεῖ, ὅχι
ἀλλοῦ, νὰ ἀποκτήσει ὅ,τι μοχθήσαμε μέσα σε ὅλη τὴ ζωὴ μας. Νὰ γιατί ἡ ἀναχώρηση
που τώρα μου ἐπιβάλλουν μπορεῖ νὰ ἐκτελεσθεῖ, με ἐλπίδα ζωντανῆ, [c] καὶ ἀπὸ τὸν
καθένα που θεωρεῖ ὅτι ἡ δύναμη τῆς σκέψης του διατηρήθηκε ἀμόλυντη.

Ακριβῶς ἐστὶ, εἴτε ὁ Σιμμίας.

Ἄραγε δὲν εἶναι ἀθάναση αὐτὸ που ἐδὴ καὶ ὥρα ἀναφέρουμε μέσα στα
ἐπιχειρήματά μας, τὸ νὰ χωρίζουμε, ὅσο γίνεται, τὴ ψυχὴ ἀπὸ τὸ σῶμα, νὰ τὴν
εθίζουμε νὰ συναθροισθεῖ καὶ νὰ συμμαζευτεῖ ἀπὸ κάθε σημείο του σώματος ὥστε νὰ
μένει αὐτὴ καθαυτῇ καὶ, κατὰ τὸ δυνατόν, νὰ ζεῖ στὸ παρόν καὶ τὸ μέλλον μόνῃ με
τον εαυτὸ τῆς, χωριστὰ ἀπὸ τὸ σῶμα, [d] ὡς νὰ ἐξελύθηκε ἀπὸ δεσμὰ;

Ναι, ἐστὶ εἶναι, εἴπε αὐτός.

Αὐτὸ λοιπὸν δὲν ὀνομάζεται θάνατος, τὸ λύσιμο καὶ ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ
τὸ σῶμα;

Βεβαίωτα αὐτὸ, εἴπε ὁ Σιμμίας.

Τὸ λύσιμο τῆς ψυχῆς –ἦδη τὸ εἶπαμε– πρόθεμα τὸ ἐπιχειροῦν, προπαντὸς
αὐτοῖ, ὅσοι φιλοσοφούν ὀρθὰ, εἶναι ἡ ἀσκησι τῶν φιλοσόφων, τὸ λύσιμο καὶ ὁ
χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ σῶμα ἢ μήπως ὅχι;

Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.
 Τί δέ; ἢ δ' ὅς ἐστιν ἵππον γεγραμμένον ἰδόντα καὶ λύραν γεγραμμένην
 ἀνθρώπου ἀναμνησθῆναι, καὶ Σιμμίαν ἰδόντα γεγραμμένον Κέβητος
 ἀναμνησθῆναι;
 Πάνυ γε.
 Οὐκοῦν καὶ Σιμμίαν ἰδόντα γεγραμμένον αὐτοῦ Σιμμίου ἀναμνησθῆναι;
 Ἔστι μέντοι, ἔφη.
 Ἄρ' οὖν οὐ κατὰ πάντα ταῦτα συμβαίνει τὴν ἀνάμνησιν εἶναι μὲν ἅρ'
 ὁμοίων, εἶναι δὲ καὶ ἀπὸ ἀνομοίων;
 Συμβαίνει.
 Ἄλλ' ὅταν γε ἀπὸ τῶν ὁμοίων ἀναμνησκηταί τις τι, ἄρ' οὐκ
 ἀναγκαῖον τόδε προσπάσχειν, ἐννοεῖν εἴτε τι ἑλλείπει τούτο κατὰ τὴν
 ὁμοιότητα εἴτε μὴ ἐκείνου οὐ ἀνεμνήσθη;
 Ἀνάγκη, ἔφη.
 Σκόπει δὴ, ἢ δ' ὅς, εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει. φαιὲν πού τι εἶναι ἴσον, οὐ
 ξύλον λέγω ξύλω οὐδὲ λίθον λίθω οὐδ' ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν, ἀλλὰ παρὰ
 ταῦτα πάντα ἕτερόν τι, αὐτὸ τὸ ἴσον φῶμέν τι εἶναι ἢ μηδέν;
 Φῶμεν μέντοι νῆ Δί', ἔφη ὁ Σιμμίας, θαυμαστώς γε.
 Ἦ καὶ ἐπιστάμεθα αὐτὸ δ' ἐστίν;
 Πάνυ γε, ἢ δ' ὅς.
 Πόθεν λαβόντες αὐτοῦ τὴν ἐπιστήμην; ἄρ' οὐκ ἐξ ὧν νυνδὴ ἐλέγομεν, ἢ
 ξύλα ἢ λίθους ἢ ἄλλα ἅττα ἰδόντες ἴσα, ἐκ τούτων ἐκείνου ἐνενοήσαμεν, ἕτερον
 ὄν τούτων; ἢ οὐχ ἕτερόν σοι φαίνεται; σκόπει δὲ καὶ τῆδε. ἄρ' οὐ λίθου μὲν ἴσοι
 καὶ ξύλα ἐνίοτε ταῦτ' ὄντα τῷ μὲν ἴσα φαίνεται, τῷ δ' οὐ;
 Πάνυ μὲν οὖν.
 Τί δέ; αὐτὰ τὰ ἴσα ἐστίν ὅτε ἄνισά σοι ἐφάνη, ἢ ἡ ἰσότης ἀνισότης;
 Οὐδεπώποτε γε, ὦ Σώκρατες.
 Οὐ ταῦτ' ἄρα ἐστίν, ἢ δ' ὅς, ταῦτά τε τὰ ἴσα καὶ αὐτὸ τὸ ἴσον.
 Οὐδαμῶς μοι φαίνεται, ὦ Σώκρατες.
 Ἀλλὰ μὴν ἐκ τούτων γ', ἔφη, τῶν ἴσων, ἑτέρων ὄντων ἐκείνου τοῦ ἴσου,
 ὅμως αὐτοῦ τὴν ἐπιστήμην ἐννεονόηκός τε καὶ εἰληφας;
 Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις.
 Οὐκοῦν ἢ ὁμοίου ὄντος τούτοις ἢ ἀνομοίου;
 Πάνυ γε.
 Διαφέρει δέ γε, ἢ δ' ὅς, οὐδέν ἕως ἄν ἄλλο ἰδὼν ἀπὸ ταύτης τῆς ὄψεως
 ἄλλο ἐννοήσης, εἴτε ὁμοιον εἴτε ἀνόμοιον, ἀναγκαῖον, ἔφη, αὐτὸ ἀνάμνησιν
 γεγενῆσθαι.
 Πάνυ μὲν οὖν.

74 a

b

c

d

πράγματα που ἤδη ἔχει ξεχάσει, ἐξ αἰτίας του
 χρόνου καὶ ἐπειδὴ ὁ ἴδιος εἶχε καιρὸ να τα πιάσει;
 Πολύ σωστά, ἡ ἀπάντησή του.
 Λοιπὸν συνεχίζω; Εἶπε ἐκεῖνος. Δεν εἶναι δυνατόν να δεῖ κάποιος ἕνα
 ζωγραφισμένο ἄλογο ἢ μια ζωγραφισμένη λύρα καὶ να θυμηθεῖ ἕναν ἄνθρωπο, να δεῖ
 τον Σιμμία σε ζωγραφιά καὶ να θυμηθεῖ τον Κέβητα;
 Βεβαίως καὶ εἶναι.
 Ἀλλὰ καὶ τον Σιμμία να ἰδεῖ σε ζωγραφιά καὶ να θυμηθεῖ αὐτὸν τον ἴδιο τον
 Σιμμία;
 Εἶναι δυνατόν, εἶπε. [74a]
 Σε ὅλες αὐτές λοιπὸν τις περιπτώσεις ἡ ἀνάμνηση δεν ξεκινᾷ ἄλλες φορές ἀπὸ
 ὅμοια πράγματα καὶ ἄλλες ἀπὸ ἀνόμοια;
 Αὐτὸ συμβαίνει.
 Καὶ ὅταν κάποιος ξεκινᾷ να θυμᾶται κάτι με βάση τα ὅμοια, ἀραγε δεν του
 συμβαίνει καὶ αὐτὸ κατ' ἀνάγκη, να κατανοεῖ ὅτι τὸ ὅμοιο πράγμα ὡς πρὸς τὴν
 ομοιότητα εἶτε ἀπέχει ἀρκετὰ εἴτε δεν ἀπέχει ἀπὸ ἐκεῖνο που θυμῆθηκε;
 Κατ' ἀνάγκη ναί, εἶπε.
 Εἰδέτασε τώρα, εἶπε ἐκεῖνος, εἰάν ἰσχύουν τα ἐπόμενα. Θεωροῦμε ὅτι ὑπάρχει
 ἕνα πράγμα, τὸ ἴσο· δεν ἐννοῶ ἕνα κομμάτι ξύλο ἴσο με ἕνα ἄλλο κομμάτι ξύλο, μια
 πέτρα με μια πέτρα, τίποτα ἀπὸ αὐτά, ἀλλὰ παραδίπλα με αὐτές τις περιπτώσεις κάτι
 ἄλλο, τὸ ἴσο καθεαυτὸ. Να δεχτοῦμε ὅτι αὐτὸ εἶναι κάτι ἢ δεν εἶναι;
 Να το δεχτοῦμε, μα τον Δία, εἶπε ὁ Σιμμίας, ὅσο τίποτα ἄλλο. [b]
 Γνωρίζουμε ἀραγε καὶ τι εἶναι αὐτὸ;
 Ασφαλῶς ναί, εἶπε αὐτός.
 Ἀπὸ πού ἀποκομίσαμε τὴ γνώση του; Δεν τὴν ἀποκομίσαμε ἀπὸ αὐτὰ που
 μόλις ἀναφέραμε, τα ξύλα, τις πέτρες καὶ τα ὑπόλοιπα; Δεν εἶδαμε ὅτι εἶναι ἴσα καὶ με
 βάση τὴν ἰσότητα ἀντιληφθήκαμε ἐκεῖνο, ἕνα ἄλλο πράγμα; Ἦ δεν σου φαίνεται ἄλλο
 πράγμα; Εἰδέτασε τὸ ζήτημα καὶ ὡς ἐξῆς. Πέτρες καὶ ξύλα που εἶναι ἴσα, ἐνῶ
 παραμένουν τα ἴδια, δεν φαίνονται ὀρισμένες φορές στον ἕνα ἴσα καὶ σε ἄλλον ὄχι;
 Βεβαίως ναί.
 Ναί, ὅμως τὸ ἐπόμενο; Τα ἴδια τα ἴσα σου φάνηκαν ποτὲ ὅτι εἶναι ἄνισα ἢ ἡ
 ἰσότης ὅτι εἶναι ἀνισότης; [c]
 Οὔτε για μια στιγμή, Σωκράτη.
 Δεν εἶναι ἐπομένως τὸ ἴδιο πράγμα, εἶπε ἐκεῖνος, τα ἴσα ἐκεῖνα καὶ τὸ ἴσο τὸ
 ἴδιο.
 Καθόλου δεν μου φαίνονται, Σωκράτη.
 Ὅμως ἀπὸ ἐκεῖνα τα ἴσα, εἶπε, που εἶναι διαφορετικὰ ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ ἴσο, δεν
 συνέλαβες με τον νοῦ σου καὶ ἀπέκτησες τὴ γνώση του;
 Λες πράγματι τὴν ἀλήθεια, συμφώνησε αὐτός.
 Καὶ τὸ ἴδιο τὸ ἴσο ἢ εἶναι ὅμοιο ἢ ἀνόμοιο πρὸς ἐκεῖνα· σωστά;
 Σωστά.
 Δεν παρουσιάζει μάλιστα καμία διαφορά, συνέχισε ἐκεῖνος· ἀπὸ τὴ στιγμή που
 θα δεῖς ἕνα πράγμα καὶ σκεφθεῖς, [d] με βάση τὴν ὄψη του, ἕνα ἄλλο, ὅμοιο ἢ ἀνόμοιο,
 πρέπει να ἔχει ξεκινησεῖ, εἶπε, ἡ διαδικασία τῆς ἀνάμνησης.
 Ναί, ἔτσι εἶναι.

- Τί δέ; ἢ δ' ὅς ἤ πάσχομέν τι τοιοῦτον περὶ τὰ ἐν τοῖς ξυλοῖς τε καὶ οἷς νυνδὴ ἐλέγοιεν τοῖς ἴσοις; ἄρα φαίνεται ἡμῖν οὕτως ἴσα εἶναι ὥσπερ αὐτὸ δὲ ὅστιν ἴσον, ἢ ἐνδεῖ τι ἐκείνου τῷ τοιοῦτον εἶναι οἷον τὸ ἴσον, ἢ οὐδέν;
- Καὶ πολὺ γε, ἔφη, ἐνδεῖ.
- Οὐκοῦν ὁμολογοῦμεν, ὅταν τίς τι ἰδῶν ἐννοήσῃ ὅτι βούλεται μὲν τοῦτο
- e δ νῦν ἐγὼ ὄρω εἶναι οἷον ἄλλο τι τῶν ὄντων, ἐνδεῖ δὲ καὶ οὐ δύναται τοιοῦτον εἶναι οἷον ἐκείνου, ἀλλ' ἔστιν φαυλότερον, ἀναγκαῖόν που τὸν τοῦτο ἐννοοῦντα τυχεῖν προσιδέτα ἐκείνου ᾧ φησιν αὐτὸ προσοικεῖναι μὲν, ἐνδεεστέρας δὲ ἔχειν;
- Ἀνάγκη.
- Τί οὖν; τὸ τοιοῦτον πεπόνθασιν καὶ ἡμεῖς ἢ οὐ περὶ τε τὰ ἴσα καὶ αὐτὸ τὸ ἴσον;
- Παντάσῃ γε.
- 75 a Ἀναγκαῖον ἄρα ἡμᾶς προσιδέειναι τὸ ἴσον πρὸ ἐκείνου τοῦ χρόνου ὅτε τὸ πρῶτον ἰδόντες τὰ ἴσα ἐννοήσαμεν ὅτι ὀρέγεται μὲν πάντα ταῦτα εἶναι οἷον τὸ ἴσον, ἔχει δὲ ἐνδεεστέρας.
- Ἔστι ταῦτα.
- Ἀλλὰ μὴν καὶ τότε ὁμολογοῦμεν, μὴ ἄλλοθεν αὐτὸ ἐννοηκέναι μηδὲ δυνατὸν εἶναι ἐννοήσαι ἄλλ' ἢ ἐκ τοῦ ἰδεῖν ἢ ἄψασθαι ἢ ἐκ τινος ἄλλης τῶν αἰσθήσεων ταῦτὸν δὲ πάντα ταῦτα λέγω.
- Ταῦτὸν γὰρ ἔστιν, ᾧ Σωκράτες, πρὸς γε ὁ βούλεται δηλώσαι ὁ λόγος.
- Ἀλλὰ μὲν δὴ ἔκ γε τῶν αἰσθήσεων δεῖ ἐννοήσαι ὅτι πάντα τὰ ἐν ταῖς
- b αἰσθήσεσιν ἐκείνου τε ὀρέγεται τοῦ δ ἔστιν ἴσον, καὶ αὐτοῦ ἐνδεεστέρα ἔστιν ἢ πῶς λέγομεν;
- Οὕτως.
- Πρὸ τοῦ ἄρα ἄρξασθαι ἡμᾶς ὄραν καὶ ἀκοῦειν καὶ τᾶλλα αἰσθάνεσθαι τυχεῖν ἔδει που εἰληφότας ἐπιστήμην αὐτοῦ τοῦ ἴσου ὅτι ἔστιν, εἰ ἐμέλλομεν τὰ ἐκ τῶν αἰσθήσεων ἴσα ἐκεῖσε ἀνοίσειν, ὅτι προθυμεῖται μὲν πάντα τοιαῦτ' εἶναι οἷον ἐκείνου, ἔστιν δὲ αὐτοῦ φαυλότερα.
- Ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, ᾧ Σωκράτες.
- Οὐκοῦν γενόμενοι εὐθύς ἐρωτώμεν τε καὶ ἠκούομεν καὶ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις εἶχομεν;
- Πάνυ γε.
- c Ἔδει δὲ γε, φαμέν, πρὸ τούτων τὴν τοῦ ἴσου ἐπιστήμην εἰληφέναι;
- Ναί.
- Πρὶν γενέσθαι ἄρα, ὡς ἔοικεν, ἀνάγκη ἡμῖν αὐτὴν εἰληφέναι.
- Ἔοικεν.
- Οὐκοῦν εἰ μὲν λαβόντες αὐτὴν πρὸ τοῦ γενέσθαι ἔχοντες ἐγενόμεθα, ἠπιστάμεθα καὶ πρὶν γενέσθαι καὶ εὐθύς γενόμενοι οὐ μόνον τὸ ἴσον καὶ τὸ μείζον καὶ τὸ ἔλαττον ἀλλὰ καὶ σύμπαντα τὰ τοιαῦτα; οὐ γὰρ περὶ τοῦ ἴσου νῦν ὁ λόγος ἡμῖν μᾶλλον τι ἢ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ καλοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀγαθοῦ
- d καὶ δικαίου καὶ ὀσίου καί, ὅπερ λέγω, περὶ ἀπάντων οἷς ἐπισφραγίζομεθα

Να συνεχίσουμε; Εἶπε εκείνος. Αλήθεια συμβαίνει σε ἐμὰς αὐτὸ που μόλις τώρα λέγαμε σε σχέση με τὰ ξυλό και τὰ ἴσα αντικείμενα; Τα πράγματα αὐτὰ μας φαίνονται πράγματι ἴσα ὅπως τὸ ἴδιο τὸ ἴσο ἢ παρουσιάζουν ἐλλείψεις ὥστε νὰ γίνετὸ καθεὶνα τοὺς τέτοιο ἢ δὲν τοὺς λείπει τίποτα;

Παρουσιάζουν ἐλλείψεις, εἶπε, καὶ πολλές μάλιστα.

Συμφωνοῦμε λοιπὸν στο ἐξῆς, ὅταν κάποιος δεῖ κάτι καὶ σκεφθεῖ αὐτὸ που τώρα βλέπω θέλει νὰ εἶναι διαφορετικὸ ἀνάμεσα στα ἄλλα, [e] ὁμῶς παρουσιάζει ἐλλείψεις καὶ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ὅπως ἐκεῖνο ἀλλὰ εἶναι χειρότερο, τότε δὲν πρέπει αὐτός που κάνει αὐτὴ τὴ σκέψη νὰ ἔχει προηγουμένως γνωρίσει αὐτὸ πρὸς τὸ ὁποῖο λέει ὅτι ὑπάρχει ἡ ομοιότητα ἀλλὰ εἶναι κατώτερη σε βαθμὸ;

Ναί, πρέπει.

Λοιπὸν παρακάτω; Ἔχουμε καὶ ἐμεῖς τὴν ἴδια ἐμπειρία σχετικὰ με τὰ ἴσα πράγματα ἀλλὰ καὶ τὸ ἴδιο τὸ ἴσο ἢ ὄχι;

Ἀσφαλῶς ναί.

Ἐμεῖς τότε ἔχουμε γνωρίσει τὸ ἴσο πρὶν ἀπὸ τὸ σημεῖο που εἶδαμε τὰ ἴσα αντικείμενα [75a] πρῶτὴ φορὰ καὶ κάναμε τὴ σκέψη ὅτι ὅλα τοὺς ἐπιθυμοῦν νὰ εἶναι ὅπως καὶ τὸ ἴσο, ἀπομένουν ὁμῶς κατώτερα ἀπὸ ἐκεῖνο.

Ἔτσι εἶναι.

Παραδεχόμεσθε ἀκόμη ὅτι αὐτὸ δὲν τὸ ἐννοήσαμε ἀλλιῶς οὔτε ἦταν δυνατόν νὰ τὸ ἐννοήσουμε παρὰ μόνον με τὴν ὄραση ἢ τὴν ἀφή ἢ με μίαν ἄλλη αἴσθησιν ὅλες αὐτὲς τὶς θεωρῶ μίαν.

Ναί, μίαν εἶναι Σωκράτη, αὐτὸ τείνει νὰ δεῖξει ἡ ἐρευνὰ μας.

Ἀλλὰ βέβαια καὶ τὸ ἐξῆς με βᾶσις τὶς αἰσθήσεις θὰ καταλήξει κάποιος στὴ σκέψη [b] ὅτι ὅλα τὰ πράγματα που ἔχουν νὰ κάνουν με τὶς αἰσθήσεις ἔχουν ἐφεση πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ἴσο καθεαυτὸ, καὶ εἶναι κατώτερα ἑαυτοῦ. Αὐτὸ δὲν ὑποστηρίζουμε;

Ναί αὐτὸ.

Προτοῦ λοιπὸν ἀρχίσουμε νὰ βλέπομε, νὰ ἀκοῦμε καὶ νὰ κάνουμε χρῆσιν τῶν λοιπῶν αἰσθήσεων πρέπει ἐμεῖς νὰ ἔχουμε ἀποκτήσει τὴ γνώσιν τοῦ ἴσου καθεαυτοῦ, αὐτοῦ που εἶναι, εἰάν ἔχουμε σκοπὸ νὰ ἀποδώσουμε τὰ ἴσα αντικείμενα τῶν αἰσθήσεών μας σε ἐκεῖνο με τὴ σκέψη ὅτι ὅλα τοὺς ἔχουν τὴν ἐφεση νὰ γίνουν τέτοια, ὅπως ἐκεῖνο, εἶναι ὁμῶς κατώτερα ἑαυτοῦ.

Αὐτὸ προκύπτει, Σωκράτη, ἀπὸ αὐτὰ που ὑποστηρίζουμε ἕως τώρα.

Μόλις λοιπὸν γεννηθούμε δὲν εἴμαστε ἰκανοὶ νὰ δοῦμε, νὰ ἀκούσουμε καὶ νὰ κάνουμε χρῆσιν τῶν ἄλλων αἰσθήσεων;

Βεβαίως ναί.

Δὲν πρέπει τότε, αὐτὸ ὑποστηρίζουμε, νὰ ἔχουμε ἀποκτήσει πρῶτύτερα [c] τὴ γνώσιν τοῦ ἴσου;

Ναί.

Πρὶν ἐπομένως νὰ γεννηθούμε, ἔτσι φαίνεται, πρέπει νὰ τὴν ἔχουμε ἀποκτήσει.

Αὐτὸ φαίνεται.

Εἰάν λοιπὸν τὴν ἀποκτήσαμε πρὶν γεννηθούμε καὶ γεννηθήκαμε κατέχοντάς τὴν, τότε δὲν ξέρουμε πρὶν ἀπὸ τὴ γέννησίν μας καὶ εὐθύς μετὰ ἀπὸ αὐτὴ ὄχι μόνον τὸ ἴσο καὶ τὸ μεγαλύτερο καὶ τὸ μικρότερο ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ εἶδους; Διότι ἡ ἀναζήτησιν που κάνουμε δὲν ἀφορᾷ ἀποκλειστικὰ τὸ ἴσο ἀλλὰ καὶ τὸ ὁμοῖο καὶ [d] τὸ καλὸ, τὸ δίκαιο καὶ τὸ ὀσίο, καὶ –πράγμα που λέω– ὅλα αὐτὰ που τοὺς βάζουμε τὴν ἐτικέτα-σφραγίδα ‘αὐτὸ

τούτο, τὸ “ὄ ἔστι”, καὶ ἐν ταῖς ἐρωτήσεσιν ἐρωτῶντες καὶ ἐν ταῖς ἀποκρίσεσιν ἀποκρινόμενοι. ὥστε ἀναγκαῖον ἡμῖν τούτων πάντων τὰς ἐπιστήμας πρὸ τοῦ γενέσθαι εὐληφέναι.

Ἔστι ταῦτα.

Καὶ εἰ μὲν γε λαβόντες ἐκάστοτε μὴ ἐπιλελήσμεθα, εἰδότες ἀεὶ γίγνεσθαι καὶ ἀεὶ διὰ βίου εἰδέναι τὸ γὰρ εἰδέναι τοῦτ' ἔστιν, λαβόντα του ἐπιστήμην ἔχειν καὶ μὴ ἀπολωλεκέναι ἢ οὐ τούτο λήθην λέγομεν, ὃ Σιμμία, ἐπιστήμης ἀποβολήν;

e Πάντως δῆπου, ἔφη, ὃ Σώκρατες.

Εἰ δέ γε οἶμαι λαβόντες πρὶν γενέσθαι γιγνόμενοι ἀπωλέσαμεν, ὕστερον δὲ ταῖς αἰσθήσεσι χρώμενοι περὶ αὐτὰ ἐκείνας ἀναλαμβάνομεν τὰς ἐπιστήμας ἅς ποτε καὶ πρὶν εἶχομεν, ἄρ' οὐχ ὃ καλοῦμεν μανθάνειν οἰκείαν ἂν ἐπιστήμην ἀναλαμβάνειν εἶη; τούτο δὲ που ἀναμνησθεσθαι λέγοντες ὀρθῶς ἂν λέγομεν;

76 a Πάνυ γε.

Δυνατὸν γὰρ διὰ τοῦτο γε ἐφάνη, αἰσθόμενον τι ἢ ἰδόντα ἢ ἀκούσαντα ἢ τινα ἄλλην αἰσθησὶν λαβόντα ἕτερον τι ἀπὸ τούτου ἐννοῆσαι ὃ ἐπελέληστο, ὃ τούτο ἐπλησίαζεν ἀνόμοιον δὴν ἢ ὁμοιον ὥστε, ὅπερ λέγω, δυοῖν θάτερον, ἢτοι ἐπιστάμενοί γε αὐτὰ γεγόναμεν καὶ ἐπιστάμεθα διὰ βίου πάντες, ἢ ὕστερον, οὓς φαμεν μανθάνειν, οὐδὲν ἄλλ' ἢ ἀναμνησκονται οὗτοι, καὶ ἢ μάθησις ἀνάμνησις ἂν εἴη.

Καὶ μάλα δὴ οὕτως ἔχει, ὃ Σώκρατες.

b Πότερον οὖν αἰσθῆ, ὃ Σιμμία; ἐπισταμένους ἡμᾶς γεγεμέναι, ἢ ἀναμνησθεσθαι ὕστερον ὢν πρότερον ἐπιστήμην εὐληφότες ἡμεν;

Οὐκ ἔχω, ὃ Σώκρατες, ἐν τῷ παρόντι εἰλέσθαι.

Τί δέ; τόδε ἔχεις εἰλέσθαι, καὶ πῆ σοι δοκεῖ περὶ αὐτοῦ; ἀνὴρ ἐπιστάμενος περὶ ὧν ἐπίσταται ἔχει ἂν δοῦναι λόγον ἢ οὐ;

Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, ὃ Σώκρατες.

Ἦ καὶ δοκοῦσί σοι πάντες ἔχειν διδόναι λόγον περὶ τούτων ὧν νυνδὴ εἰλέγομεν;

c Βουλοῖμην μενταῖν, ἔφη ὃ Σιμμίας· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον φοβοῦμαι μὴ αὐριον τηλικάδε οὐκέτι ἢ ἀνθρώπων οὐδεὶς ἀξίως οἶός τε τούτο ποιῆσαι.

Οὐκ ἄρα δοκοῦσί σοι ἐπίστασθαί γε, ἔφη, ὃ Σιμμία, πάντες αὐτά;

Οὐδαμῶς.

Ἀναμνησκονται ἄρα ἅ ποτε ἔμαθον;

Ἀνάγκη.

Πότε λαβοῦσαι αἱ ψυχὰι ἡμῶν τὴν ἐπιστήμην αὐτῶν; οὐ γὰρ διὰ ἀφ' οὗ γε ἀνθρώποι γεγόναμεν.

Οὐ δῆτα.

Πρότερον ἄρα.

Ναί.

Ἦσαν ἄρα, ὃ Σιμμία, αἱ ψυχὰι καὶ πρότερον, πρὶν εἶναι ἐν ἀνθρώπου εἶδει, χωρὶς σωματίων, καὶ φρόνησιν εἶχον.

που εἶναι', ὅταν υποβάλλοιμε ἐρωτήσεις ἀλλὰ καὶ ὅταν δίνουμε ἀπαντήσεις. Ἐπομένως εμεῖς τὴ γνώση ὅλων αὐτῶν πρέπει νὰ τὴν ἀποκτήσαμε πρὶν ἀπὸ τὴ γέννησή μας.

Συμφωνῶ.

Καὶ εἴν εμεῖς που τὴν ἀποκτήσαμε οὔτε μὴ φορὰ δὲν τὴν ξεχάσαμε, τότε γεννιόμαστε καὶ ξερούμε καὶ αὐτὴ τὴ γνώση κατέχομε σὲ ὅλο τὸ μῆκος τῆς ζωῆς μας. Διότι 'ξερω' αὐτὸ σημαίνει, νὰ ἔχεις ἀποκτήσει τὴ γνώση καὶ νὰ τὴν κατέχεις χωρὶς νὰ τὴν ἀπολέσεις. Αὐτὸ πάλι δὲν ονομάζομε λήθη, Σιμμία, τὴν ἀπώλεια τῆς γνώσης;

[e] Ἐξ ἄπαντος ναι, Σωκράτη, ἀπάντησε.

Πιστεύω καὶ τὸ ἐπόμενον ἀποκτήσαμε τὴ γνώση πρὶν ἀπὸ τὴ γέννησή μας καὶ τὴν ἀπωλέσαμε με τὴ γέννησή μας, κατόπιν, κἀνοντας χρῆση τῶν αἰσθήσεων, ὅσον ἀφορὰ τὰ πράγματα, πάλι ἀποκτοῦμε τὴ γνώση ἐκεῖνη που εἶχαμε πρὶν στὴν κατοχὴ μας, τότε αὐτὸ που ονομάζομε μάθηση δὲν εἶναι ἡ ἀπόκτηση τῆς προηγουμένης γνώσης μας; Δὲν θὰ τῆς ἔχομε δώσει ακριβὲς ὄνομα, εἴν ονομάσομε τὴ διαδικασία αὐτὴ ἀνάμνηση;

Ἀσφαλῶς ναι.

[76a] Μας φάνηκε μάλιστα δυνατό αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, νὰ ἀντιληφθεῖ κάποιος κάτι, ἀφοῦ τὸ δεῖ ἢ τὸ ἀκούσει ἢ με ἄλλη τῶν αἰσθήσεων τὸ ἀποκτήσει, καὶ με βάση αὐτὸ νὰ σκεφθεῖ ἕνα ἄλλο που εἶχε ξεχάσει, ἕνα πρᾶγμα σὲ σχέση με τὸ πρῶτο, εἶτε ἀνόμοιο εἶτε ὅμοιο. Ἐπομένως –αὐτὸ θαρρῶ– ἕνα ἀπὸ τὰ δύο συμβαίνει, εἶτε ἔχομε γεννηθεῖ με τὴ γνώση τους καὶ τὴν κατέχομε σὲ ὅλο τὸ μῆκος τῆς ζωῆς μας εἶτε ὕστερα τὴν ἀποκτοῦν αὐτοὶ που λέμε ὅτι μαθαίνουν καὶ δὲν κἀνουν τίποτα ἄλλο, μόνον ξαναθυμούνται, καὶ ἡ μάθηση εἶναι ἀνάμνηση.

Ἀσφαλῶς εἶται ἔχει τὸ πρᾶγμα, Σωκράτη.

Ποιο λοιπὸν διαλέγεις Σιμμία; Γεννηθήκαμε καὶ ξερούμε [b] ἢ ὕστερα ξαναθυμόμαστε τὰ πρᾶγματα που τὴ γνώση τους εἶχαμε πρὶν στὴν κατοχὴ μας;

Πρὸς στιγμὴ, Σωκράτη, δὲν μπορῶ νὰ ἀπαντήσω.

Τι δηλαδὴ; Τὸ εἰς ἔχεις νὰ διαλέξεις, τι σοῦ φαίνεται πως συμβαίνει; Ἐνας που ξέρεῖ μπορεῖ νὰ ἐξηγήσει αὐτὰ που ξέρεῖ ἢ ὄχι;

Κατ' ἀνάγκη ναι, Σωκράτη, εἶπε.

Ἀλήθεια σοῦ φαίνονται ὅτι ὅλοι μποροῦν νὰ ἐξηγήσουν τὰ θέματα που πρὶν λίγο συζητούσαμε;

Θέλω νὰ ἀπαντήσω ναι, ἀπάντησε ὁ Σιμμίας· φοβάμαι ὅμως νὰ τὸ πω, μήπως αὐριὸ τὴν ἴδια ὥρα δὲν θὰ ὑπάρχει πλέον οὔτε ἕνας μέσα στους ἀνθρώπους νὰ κἀνει με ἐπιτυχία κάτι τέτοιο.

Τότε Σιμμία, εἶπε, δὲν πιστεύεις ὅτι ἅπαντες κατέχουν τὴ γνώση [c] σωστά;

Σωστά.

Ξαναθυμούνται λοιπὸν αὐτὰ που κάποτε ἔμαθον;

Κατ' ἀνάγκη.

Πότε οἱ ψυχῆς μας ἀπέκτησαν τὴ γνώση τους; Ὅχι βέβαια τὴ στιγμὴ που ὡς ἀνθρώποι γεννηθήκαμε.

Ἀσφαλῶς ὄχι.

Τότε πρὶν.

Ναι.

Υπήρχαν λοιπὸν, Σιμμία, οἱ ψυχῆς μας καὶ πρωτύτερα, χωρὶς τὴν ἀνθρώπινη μορφὴ, χωριστὰ ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ κατεῖχαν τὴ γνώση.

d Εἰ μὴ ἄρα ἅμα γιγνόμενοι λαμβάνομεν, ὃ Σώκρατες, ταύτας τὰς ἐπιστήμας οὗτος γὰρ λείπεται ἔτι ὁ χρόνος.

Εἶεν, ὃ ἑταῖρε· ἀπόλλυμεν δὲ αὐτὰς ἐν ποίῳ ἄλλῳ χρόνῳ; οὐ γὰρ δι' ἔχοντές γε αὐτὰς γιγνόμεθα, ὡς ἄρτι ὠμολογήσαμεν ἢ ἐν τούτῳ ἀπόλλυμεν ἐν ὧπερ καὶ λαμβάνομεν; ἢ ἔχεις ἄλλον τινὰ εἰπεῖν χρόνον;

Οὐδαμῶς, ὃ Σώκρατες, ἀλλὰ ἔλαθον ἑμαυτὸν οὐδὲν εἰπῶν.

e Ἄρ' οὖν οὕτως ἔχει, ἔφη, ἡμῖν, ὃ Σιμμία; εἰ μὲν ἔστιν ἃ θρυλοῦμεν αἰεὶ, καλὸν τε τι καὶ ἀγαθὸν καὶ πᾶσα ἢ τοιαύτη οὐσία, καὶ ἐπὶ ταύτην τὰ ἐκ τῶν αἰσθήσεων πάντα ἀναφέροντες, ὑπάρχουσαν πρότερον ἀνευρίσκοντες ἡμετέραν οὐσαν, καὶ ταῦτα ἐκείνη ἀπεικάζομεν, ἀναγκαῖον, οὕτως ὥσπερ καὶ ταῦτα ἔστιν, οὕτως καὶ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν εἶναι καὶ πρὶν γεγενῆσθαι ἡμᾶς εἰ δὲ μὴ

ἔστι ταῦτα, ἀλλῶς ἂν ὁ λόγος οὗτος εἰρημένος εἴη; ἀρ' οὕτως ἔχει, καὶ ἴση ἀνάγκη ταῦτά τε εἶναι καὶ τὰς ἡμετέρας ψυχὰς πρὶν καὶ ἡμᾶς γεγενῆσθαι, καὶ εἰ μὴ ταῦτα, οὐδὲ τάδε;

77 a Ὑπερφυῶς, ὃ Σώκρατες, ἔφη ὁ Σιμμίας, δοκεῖ μοι ἡ αὐτὴ ἀνάγκη εἶναι, καὶ εἰς καλὸν γε καταφεύγει ὁ λόγος εἰς τὸ ὁμοίως εἶναι τὴν τε ψυχὴν ἡμῶν πρὶν γενέσθαι ἡμᾶς καὶ τὴν οὐσίαν ἣν σὺ νῦν λέγεις, οὐ γὰρ ἔχω ἔγωγε οὐδὲν οὔτω μοι ἑναργῆς ὄν ὡς τοῦτο, τὸ πάντα τὰ τοιαῦτ' εἶναι ὡς οἶόν τε μάλιστα, καλὸν τε καὶ ἀγαθὸν καὶ τᾶλλα πάντα ἃ σὺ νυνδὴ ἔλεγες καὶ ἔμοιγε δοκεῖ ἰκανῶς ἀποδεδείκται.

Τί δὲ δι' ἡ Κέβητι; ἔφη ὁ Σωκράτης· δεῖ γὰρ καὶ Κέβητα πείθειν.

b Ἰανῶς, ἔφη ὁ Σιμμίας, ὡς ἔγωγε οἶμαι καίτοι καρτερώτατος ἀνθρώπων ἔστιν πρὸς τὸ ἀπιστεῖν τοῖς λόγοις, ἀλλ' οἶμαι οὐκ ἔνδεῶς τοῦτο πεπεῖσθαι αὐτόν, ὅτι πρὶν γενέσθαι ἡμᾶς ἦν ἡμῶν ἢ ψυχῆ εἰ μέντοι καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνομεν ἔτι ἔσται, οὐδὲ αὐτῷ μοι δοκεῖ, ἔφη, ὃ Σώκρατες, ἀποδεδείχθαι, ἀλλ' ἔτι ἐνέστηκεν ὃ νυνδὴ Κέβης ἔλεγε, τὸ τῶν πολλῶν, ὅπως μὴ ἄρα ἀποθνήσκοντες τοῦ ἀνθρώπου διασκεδάννυται ἢ ψυχὴ καὶ αὐτὴ τοῦ εἶναι τοῦτο τέλος ἢ, τί γὰρ κωλύει γίγνεσθαι μὲν αὐτὴν καὶ συνίστασθαι ἄλλοθὲν ποθεν καὶ εἶναι πρὶν καὶ εἰς ἀνθρώπειον σῶμα ἀφίκεσθαι, ἐπειδὴν δὲ ἀφίκηται καὶ ἀπαλλάττεται τούτου, τότε καὶ αὐτὴν τελευτᾶν καὶ διαφθεῖρεσθαι;

c Εὐ λέγεις, ἔφη, ὃ Σιμμία, ὃ Κέβης, φαίνεται γὰρ ὥσπερ ἡμῶν ἀποδεδείχθαι οὐ δεῖ, ὅτι πρὶν γενέσθαι ἡμᾶς ἦν ἡμῶν ἢ ψυχῆ, δεῖ δὲ προσαποδείξαι ὅτι καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνομεν οὐδὲν ἦντιον ἔσται ἢ πρὶν γενέσθαι, εἰ μέλλει τέλος ἢ ἀπόδειξις ἔχειν.

d Ἀποδεδείκται μὲν, ἔφη, ὃ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ὃ Σωκράτης, καὶ νῦν, εἰ θέλετε συνθεῖναι τούτῳ τε τὸν λόγον εἰς ταῦτ' ὅν καὶ δὴ πρὸ τούτου ὠμολογήσαμεν, τὸ γίγνεσθαι πᾶν τὸ ζῶν ἐκ τοῦ τεθνεώτος, εἰ γὰρ ἔστιν μὲν ἢ ψυχὴ καὶ πρότερον, ἀνάγκη δὲ αὐτῇ εἰς τὸ ζῆν ἰούσῃ τε καὶ ἰγνυμένην μηδαμῶθεν ἄλλοθεν ἢ ἐκ θανάτου καὶ τοῦ τεθνήαι γίγνεσθαι, πῶς οὐκ ἀνάγκη

Ἐκτός ἂν ἀποκτούμε τὴ γνώση τὴ στιγμὴ τῆς γέννησός μας, Σωκράτη· αὐτόν μόνο τον χρόνο μας μένει να δοῦμε.

Καλά, φίλε μου· ποιος ὁμως εἶναι ὁ χρόνος που χάνουμε τὴ γνώση; [d] Ἀφού γεννιόμαστε χωρὶς αὐτὴν, μόλις τώρα το συμφωνήσαμε. Ἢ μήπως χάνουμε καὶ ἀποκτούμε τὴ γνώση κατὰ τον ἴδιο χρόνο; Ἢ ἔχεις να προτείνεις κάποιο ἄλλο χρονικό σημεῖο;

Κανένα, Σωκράτη, ἀλλὰ να μου ξέφυγε, καὶ αὐτὸ που εἶπα ἦταν χωρὶς νόημα.

Στο ἐξῆς, συνέχισε, δεν καταλήγουμε Σιμμία; Ἐάν ὑπάρχει αὐτὸ που πάλι καὶ πάλι συζητούμε, ἓνα ὁμορφο, ἓνα καλὸ, το εἶναι κάθε εἶδους, καὶ εἰάν σε αὐτὸ ἀποδίδουμε ὅλες τις πληροφορίες τῶν αἰσθήσεων, [e] καὶ ἀνακαλύπτουμε ἐκ νέου ὅτι αὐτὸ που πιο πρὶν ὑπῆρχε ἐκεῖ εἶναι δικό μας, καὶ εἰάν συγκρίνουμε με αὐτὸ τα πράγματα του κόσμου μας, τότε πρέπει, ὅπως ὑπάρχει αὐτὸ, ἔτσι καὶ ἡ ψυχὴ μας να ὑπάρχει πρὶν ἀπὸ τὴ γέννησή μας. Ἐάν ὁμως δεν ὑπάρχει αὐτὸ *το ἴδιο*, ἡ συζήτηση που κάναμε δεν πάει στα χαμένα; Καὶ το ἐξῆς δεν ἰσχύει, ἡ ἴδια προϋπόθεση, ὅτι καὶ ἐκεῖνα *τα ἴδια* καὶ οἱ ψυχές μας ὑπάρχουν πρὶν ἀπὸ τὴ γέννησή μας, εἰάν ὄχι ἐκεῖνα *τα ἴδια*

Το δίχως ἄλλο, Σωκράτη, συμφώνησε ὁ Σιμμίας, ἔτσι νομίζω καὶ ἐγώ, ἡ ἴδια προϋπόθεση καὶ ἡ τα δύο, ὥστε καὶ ἡ ἐρευνά μας να καταλήγει με σιγουριά [77a] ὅτι ἡ ψυχὴ μας ὑπάρχει πρὶν ἀπὸ τὴ γέννησή μας κατὰ τρόπο ὁμοιο ὅπως καὶ το εἶναι που μόλις τώρα ἐσύ ἀνέφερες. Τίποτα ἄλλο δεν μου εἶναι πιο ξεκάθαρο ἀπὸ αὐτὸ, ὅτι ὅλα αὐτὰ ὑπάρχουν, ὑπάρχουν πραγματικά, το ὁμορφο καὶ το καλὸ καὶ ὅλα τα ἄλλα που τώρα δα ἐσύ ἀνέφερες. Νομίζω ὅτι το θέμα ἀποδείχθηκε με ἐπάρκεια.

Ναι, ἀλλὰ καὶ ὁ Κέβης; Ρώτησε ὁ Σωκράτης. Εἶναι σωστὸ να πεισθεῖ καὶ ὁ Κέβης.

Με τὴν ἴδια ἐπάρκεια, κατὰ τὴ γνώμη μου, εἶπε ὁ Σιμμίας. Μολοντότι εἶναι ἀνθρώπος υπερβολικὰ ἀκαμπτος καὶ δεν πιστεύει τις θεωρίες, ἐντούτοις νομίζω ὅτι ἔχει πεισθεῖ ἰκανοποιητικὰ στο θέμα: [b] ἡ ψυχὴ μας ὑπάρχει πρὶν εμεῖς γεννηθούμε. Ἡ περίπτωση ὁμως ὅτι ἡ ψυχὴ ὑπάρχει καὶ μετὰ τον θάνατό μας, ἔχω τὴ γνώμη, Σωκράτη, εἶπε, πως δεν ἀποδείχθηκε οὔτε σε ἐμένα τον ἴδιο. Μένει ἓνα ἐμπόδιο, αὐτὸ που πρὶν λίγο ὁ Κέβης υποστήριξε· το ἔλενε οἱ περισσότεροι, μήπως με τον θάνατο του ἀνθρώπου διασκορπίζεται ἡ ψυχὴ του καὶ αὐτὸ σημαίνει το τέλος τῆς ὑπαρξῆς τῆς. Διότι ποιο πράγμα τὴν ἐμποδίζει να γεννηθεῖ καὶ να συσταθεῖ ἀπὸ κάποια ἀρχὴ καὶ να ὑπάρχει πρὶν ἀπὸ τὴν εἰσοδὸ τῆς στο ἀνθρώπινο σῶμα, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀφίξη καὶ τον χωρισμὸ τῆς ἀπὸ το σῶμα να φθάνει στο τέλος τῆς καὶ να ὀδηγεῖται σὴν φθορὰ;

Σωστὰ τα λες, Σιμμία, εἶπε ὁ Κέβης. Διότι φαίνεται [c] ὅτι το ζήτημα ἀποδείχθηκε σαν να ἦταν μισό· ἡ ψυχὴ μας ὑπάρχει πρὶν εμεῖς να γεννηθούμε, πρέπει ὁμως να ἀποδειχθεῖ ἐπιπλέον ὅτι αὐτὴ ὑπάρχει καὶ μετὰ τον θάνατό μας ακριβῶς ὅπως πρὶν ἀπὸ τὴ γέννησή μας, εἰάν θέλουμε να ἔχουμε ὀλοκληρωμένη τὴν ἀπόδειξή μας.

Καὶ ὁμως ἔχει ἀποδειχθεῖ ἤδη καὶ αὐτὸ, συμπλήρωσε ὁ Σωκράτης· εσεῖς δεν ἔχετε παρὰ να συνδέσετε το τελευταῖο ἐπιχείρημα με ἐκεῖνο στο οποίο πρὶν ἀπὸ αὐτὸ καταλήξαμε: καθετὶ το ζωντανὸ γεννιέται ἀπὸ ἓνα πεθαμένο. Ἐφ' ὅσον πράγματι ἡ ψυχὴ προϋπάρχει εἶναι ἀναγκαῖο να εἰσέλθει σὴν ζωὴ [d] καὶ να γεννηθεῖ ὄχι ἀπὸ ἀλλοῦ παρὰ μόνο ἀπὸ τον θάνατο καὶ

αὐτὴν καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνη εἶναι, ἐπειδὴ γε δεῖ αὐτὴς αὐτὴν γίνεσθαι; ἀποδέδεικται μὲν οὖν ὅπερ λέγετε καὶ νῦν. ὁμῶς δέ μοι δοκεῖς σύ τε καὶ Σιμμίας ἠδέως ἂν καὶ τοῦτον διαπραγματεύσασθαι τὸν λόγον ἔτι μᾶλλον, καὶ δεδιέναι τὸ τῶν παιδῶν, μὴ ὡς ἀληθῶς ὁ ἄνεμος αὐτὴν ἐκβαίνουσαν ἐκ τοῦ σώματος διαφυσῆ καὶ διασκοδάννυσιν, ἄλλως τε καὶ ὅταν τύχη τις μὴ ἐν νηνεμία ἀλλ' ἐν μεγάλῳ τινὶ πνεύματι ἀποθνήσκων.

Καὶ ὁ Κέβης ἐπιγέλασας, Ὡς δεδιότων, ἔφη, ὦ Σώκρατες, πειρῶ ἀναπειθῆναι μᾶλλον δὲ μὴ ὡς ἡμῶν δεδιότων, ἀλλ' ἴσως ἔνι τις καὶ ἐν ἡμῖν παῖς ὅστις τὰ τοιαῦτα φοβεῖται. τοῦτον οὖν πειρῶ μεταπειθῆναι μὴ δεδιέναι τὸν θάνατον ὥσπερ τὰ μορμολύκεια.

Ἀλλὰ χρῆ, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐπάδειν αὐτῷ ἐκάστης ἡμέρας ἕως ἂν ἐξεπάσῃτε.

78 a Πόθεν οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τῶν τοιούτων ἀγαθὸν ἐπωδὸν ληψόμεθα, ἐπειδὴ σύ, ἔφη, ἡμᾶς ἀπολείπετε;

Πολλὴ μὲν ἡ Ἑλλάς, ἔφη, ὦ Κέβης, ἐν ἣ ἔνεοί που ἀγαθοὶ ἄνδρες, πολλὰ δὲ καὶ τὰ τῶν βαρβάρων γένη, οὓς πάντας χρῆ διερευνᾶσθαι ζητοῦντας τοιοῦτον ἐπωδὸν, μῆτε χρημάτων φειδομένους μῆτε πόνων, ὡς οὐκ ἔστιν εἰς ὅτι ἂν εὐκαιρότερον ἀναλίσκοιτε χρήματα. ζητεῖν δὲ χρῆ καὶ αὐτοὺς μετ' ἀλλήλων ἴσως γὰρ ἂν οὐδὲ ῥαδίως εὔροιτε μᾶλλον ὑμῶν δυναμένους τοῦτο ποιεῖν.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ, ἔφη, ὑπάρξει, ὁ Κέβης ὄθεν δὲ ἀπελπίομεν ἐπανέλθωμεν, εἴ σοι ἠδομένῳ ἐστίν.

b Ἀλλὰ μὴν ἠδομένῳ γε πῶς γὰρ οὐ μέλλει; Καλῶς, ἔφη, λέγεις.

Οὐκοῦν τοιόνδε τι, ἡ δ' ὅς ὁ Σωκράτης, δεῖ ἡμᾶς ἀνερεῖσθαι ἑαυτοὺς, τῷ ποῖῳ τινὶ ἄρα προσήκει τοῦτο τὸ πάθος πάσχειν, τὸ διασκοδάννυσθαι, καὶ ὑπὲρ τοῦ ποῖου τινὸς δεδιέναι μὴ πάθη αὐτό, καὶ τῷ ποῖῳ τινὶ <οὕ> καὶ μετὰ τοῦτο αὐτὸ ἐπισκεῖσθαι πότερον ψυχῆ ἐστίν, καὶ ἐκ τούτων θαρρεῖν ἢ δεδιέναι ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς;

Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις.

c Ἄρ' οὖν τῷ μὲν συνεθέντι τε καὶ συνθέτῳ ὄντι φύσει προσήκει τοῦτο πάσχειν, διαιρεθῆναι ταύτῃ ἢ περ συνετέθη· εἰ δέ τι τυγχάνει δὴ ἀσύνθετον, τούτῳ μόνῳ προσήκει μὴ πάσχειν ταῦτα, εἴπερ τῷ ἄλλῳ;

Δοκεῖ μοι, ἔφη, οὕτως ἔχειν, ὁ Κέβης.

Οὐκοῦν ἄπερ αἰεὶ κατὰ ταῦτα καὶ ὡσαύτως ἔχει, ταῦτα μάλιστα εἰκὸς εἶναι τὰ ἀσύνθετα, τὰ δὲ ἄλλοτ' ἄλλως καὶ μηδέποτε κατὰ ταῦτά, ταῦτα δὲ σύνθετα;

Ἔμοιγε δοκεῖ οὕτως.

d Ἴωμεν δὴ, ἔφη, ἐπὶ ταῦτά ἐφ' ἄπερ ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ. αὐτὴ ἡ οὐσία ἧς λόγον δίδομεν τοῦ εἶναι καὶ ἐρωτῶντες καὶ ἀποκρινόμενοι, πότερον ὡσαύτως αἰεὶ ἔχει κατὰ ταῦτα ἢ ἄλλοτ' ἄλλως; αὐτὸ τὸ ἴσον, αὐτὸ τὸ καλόν, αὐτὸ ἕκαστον ὁ ἔστιν, τὸ ὄν, μὴ ποτε μεταβολῆν καὶ ἠντινοῦν ἐνδέχεται; ἢ αἰεὶ αὐτῶν ἕκαστον ὁ ἔστι, μονοειδὲς δὴ αὐτὸ καθ' αὐτό, ὡσαύτως κατὰ ταῦτα ἔχει καὶ οὐδέποτε οὐδαμῆ οὐδαμῶς ἀλλοίωσιν οὐδεμίαν ἐνδέχεται;

τα νεκρά. Τότε δὲν εἶναι ἐξίσου ἀναγκαῖο να ὑπάρχει καὶ μετὰ τον θάνατο, ἀφοῦ αὐτὴ ἀμέσως πάλι θα γεννηθεῖ; Αποδείχθηκε λοιπὸν αὐτὸ που εσεῖς τώρα ἀναζητεῖτε. Ὁμῶς μου φαίνεστε, καὶ ἐσὺ καὶ ὁ Σιμμίας, πῶς θα διερευνούσατε ἀκόμη περισσότερο το θέμα γεμάτο χαρὰ ἀλλὰ ἀνησυχεῖτε ὅπως τα παιδιά μήπως στα ἀλήθεια ὁ ἀνεμος, ὅταν ἡ ψυχὴ ἐγκαταλείψει το σῶμα, την φυσήξει καὶ την σκορπίσει; [e] ἰδιαίτερα μάλιστα ἀν κάποιος πεθάνει ὄχι μέσα σε ἀπνοια ἀλλὰ μέσα σε δυνατὸ ἀνεμοστρόβιλο.

Ὁ Κέβης τότε γέλασε καὶ εἶπε: Σαν να εἴμαστε φοβισμένοι, Σωκράτη, προσπάθησε ἐσὺ να μας μεταπεισεῖς ἢ πιο σωστά ὄχι ἐμὰς που φοβόμαστε ἀλλὰ το παιδί που ἴσως βρίσκεται μέσα μας καὶ φοβάται αὐτὰ τα πράγματα. Αὐτὸ λοιπὸν προσπάθησε να μεταπεισεῖς, να μὴ φοβάται τον θάνατο σαν να εἶναι ὁ μπαμπούλας.

Ναι, ἀλλὰ πρέπει, συνέχισε ὁ Σωκράτης, να του τραγουδάτε κάθε μέρα ἕως ὅτου το κάνετε με το τραγοῦδι σας να μὴ φοβάται.

[78a] Καὶ πού Σωκράτη, ρώτησε ὁ Κέβης, θα βρούμε ἕνα ἀξιο αἰδοῦ για το ζήτημα, ἀφοῦ τώρα ἐσὺ, συνέχισε, μας ἐγκαταλείπετε;

Ἡ Ἑλλάδα εἶναι μεγάλη Κέβη μου, εἶπε, καὶ σε αὐτὴν ζουν ἀρκετοὶ ἀξιοὶ ἄνδρες, πολλὰ εἶναι καὶ τα βαρβαρικά ἔθνη, ὅλους πρέπει να τους ρωτήσουμε καθὼς ἀναζητοῦμε ἕνα τέτοιο αἰδοῦ, χωρὶς φειδῶ χρημάτων καὶ κόπων, διότι εἶναι ἕνα ζήτημα στο οποίο θα μπορούσατε να ἐπενδύσετε τα χρήματά σας με τον καλύτερο τρόπο. Ὁφείλετε μάλιστα να κοιτάξετε καὶ ἀνάμεσά σας, ὁ ἕνας τον ἄλλον· γιατί ἴσως δὲν βρεῖτε εὐκόλα ἀνθρώπους να πετύχουν αὐτὸν τον σκοπὸ καλύτερα ἀπὸ ἐσὰς.

Ὅλα αὐτὰ θα γίνουν, εἶπε ὁ Κέβης. Ἀς ἐπανέλθουμε [b] τώρα στο σημεῖο που ἀφήσαμε, εἰνὰ το συγχωρεῖ ἡ ἀφεντιά σου.

Με μεγάλη μου εὐχαρίστηση· πῶς μπορῶ να ἀρνηθῶ;

Ὡραία τα λες, εἶπε ὁ Κέβης.

Λοιπὸν το ἐξῆς οφείλομε να ἀναρωτηθούμε, εἶπε ὁ Σωκράτης, τι λογῆς εἶναι το πράγμα που θα ὑποστῆ αὐτὸ το πάθημα, να διασκορπισθεῖ, τι λογῆς εἶναι αὐτὸ που θα φυλάξουμε μὴν πάθει κάτι τέτοιο καὶ τι λογῆς πράγμα δὲν θα ὑποστῆ αὐτὸ το πάθημα. Κατόπιν δὲν θα ἀναζητήσουμε σε ποια ἀπὸ τις δύο ομάδες ἀνήκει ἡ ψυχὴ καὶ με αὐτὸ ὡς βάση θα ἀποκτήσουμε θάρρος ἢ θα φοβηθούμε για τη δικὴ μας ψυχῆ;

Λες την ἀλήθεια, εἶπε αὐτός.

[c] Επομένως ἕνα πράγμα που ἀποτελεῖται ἀπὸ μέρη καὶ ἐκ φύσεως εἶναι σύνθετο ἔχει ὡς χαρακτηριστικὸ το ἐπόμενο, διαιρεῖται στα μέρη ἀπὸ τα οποία ἀποτελεῖται· εἰνὰ ὅμως το πράγμα δὲν εἶναι σύνθετο, τότε αὐτὸ καὶ μόνον δὲν εἶναι το χαρακτηριστικὸ του, ἡ ἀπουσία της διαίρεσης;

Νομίζω πῶς ἐτσι εἶναι, εἶπε ὁ Κέβης.

Δὲν εἶναι λοιπὸν το πιθανότερο ὅτι αὐτὰ που παραμένουν πάντοτε σε σταθερὴ καὶ μόνιμη κατάσταση εἶναι τα πράγματα που δὲν διαιροῦνται, ἐνὸς ἐκεῖνα που τη μια εἶναι ἐτσι καὶ την ἄλλη ἀλλίως καὶ ποτὲ δὲν μένουν ὅμοια εἶναι τα σύνθετα;

Αὐτὸ νομίζω καὶ ἐγὼ.

Να ἐπιστρέψουμε τώρα, εἶπε, στα πράγματα της ἀναζητήσῃς μας. Ἐκεῖνη ἡ ἀληθινὴ φύση των πραγμάτων που ἐξηγοῦμε με τη λογικὴ, [d] ὅταν μας ρωτῶν καὶ ὅταν ἀπαντοῦμε, μένει πάντοτε σε σταθερὴ καὶ μόνιμη κατάσταση ἢ μεταβάλλεται; Αὐτὸ το ἴσο, το ὁμορφο, το καθένα που εἶναι να εἶναι, το εἶναι, ὑφίσταται σε στιγμὴ του χρόνου κάποια μεταβολή; Ἡ διαρκῶς, το καθένα ἀπὸ

- Ἔσαυτως, ἔφη, ἀνάγκη, ὁ Κέβης, κατὰ ταῦτα ἔχειν, ὃ Σώκρατες.
- Τί δὲ τῶν πολλῶν καλῶν, οἷον ἀνθρώπων ἢ ἵππων ἢ ἰματίων ἢ ἄλλων
 e ὀντινωνοῦν τοιοῦτων, ἢ ἴσων ἢ πάντων τῶν ἐκείνοις ὁμωνύμων; ἄρα κατὰ
 ταῦτα ἔχει, ἢ πᾶν τούναντίον ἐκείνοις οὔτε αὐτὰ αὐτοῖς οὔτε ἀλλήλοις
 οὐδέποτε ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐδαμῶς κατὰ ταῦτά;
- Οὕτως αὖ, ἔφη, ταῦτα, ὁ Κέβης οὐδέποτε ὡσαύτως ἔχει.
- 79 a Οὐκοῦν τούτων μὲν κἂν ἕψαιο κἂν ἴδοις κἂν ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσιν
 αἰσθοιο, τῶν δὲ κατὰ ταῦτα ἐχόντων οὐκ ἔστιν ὅτω ποτ' ἂν ἄλλω ἐπιλάβοιο ἢ
 τῷ τῆς διανοίας λογισμῷ, ἀλλ' ἔστιν ἀιδῆ τὰ τοιαῦτα καὶ οὐκ ὁρατά;
- Παντάπασι, ἔφη, ἀληθῆ λέγεις.
 Θῶμεν οὖν βούλει, ἔφη, δύο εἶδη τῶν ὄντων, τὸ μὲν ὁρατόν, τὸ δὲ ἀιδέῃ;
 Θῶμεν, ἔφη.
 Καὶ τὸ μὲν ἀιδέῃ ἀεὶ κατὰ ταῦτα ἔχον, τὸ δὲ ὁρατόν μηδέποτε κατὰ
 ταῦτά;
- b Καὶ τοῦτο, ἔφη, θῶμεν.
 Φέρε δῆ, ἢ δ' ὅς, ἄλλο τι ἡμῶν αὐτῶν τὸ μὲν σῶμά ἐστι, τὸ δὲ ψυχῆ;
 Οὐδὲν ἄλλο, ἔφη.
 Ποτέρῳ οὖν ὁμοιότερον τῷ εἶδει φαμέν ἐν εἶναι καὶ συγγενέστερον τὸ
 σῶμα;
- Παντί, ἔφη, τοῦτό γε δῆλον, ὅτι τῷ ὁρατῷ.
 Τί δὲ ἡ ψυχῆ; ὁρατόν ἢ ἀιδέῃ;
 Οὐχ ὑπ' ἀνθρώπων γε, ὃ Σώκρατες, ἔφη.
 Ἀλλὰ μὴν ἡμεῖς γε τὰ ὁρατά καὶ τὰ μὴ τῆ τῶν ἀνθρώπων φύσει
 ἐλέγομεν ἢ ἄλλη τι οἶε;
- Τῆ τῶν ἀνθρώπων.
 Τί οὖν περὶ ψυχῆς λέγομεν; ὁρατόν ἢ ἀόρατον εἶναι;
 Οὐχ ὁρατόν.
 Αἰδέῃ ἄρα;
 Ναί.
 Ὅμοιότερον ἄρα ψυχῆ σῶματός ἐστιν τῷ ἀιδεῖ, τὸ δὲ τῷ ὁρατῷ.
- c Πᾶσα ἀνάγκη, ὃ Σώκρατες.
 Οὐκοῦν καὶ τότε πάλαι ἐλέγομεν, ὅτι ἡ ψυχῆ, ὅταν μὲν τῷ σώματι
 προσχρητῆται εἰς τὸ σκοπεῖν τι ἢ διὰ τοῦ ὁρᾶν ἢ διὰ τοῦ ἀκούειν ἢ δι' ἄλλης
 τινὸς αἰσθήσεως -τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ διὰ τοῦ σώματος, τὸ δι' αἰσθήσεως
 σκοπεῖν τι- τότε μὲν ἔλκεται ὑπὸ τοῦ σώματος εἰς τὰ οὐδέποτε κατὰ ταῦτα
 ἔχοντα, καὶ αὐτὴ πλανᾶται καὶ ταράττεται καὶ εἰλιγγιᾶ ὥσπερ μεθύουσα, ἅτε
 τοιοῦτων ἐφαπτομένη;
- d Πάνυ γε.
 Ὅταν δέ γε αὐτὴ καθ' αὐτὴν σκοπῆ, ἐκεῖσε οἴχεται εἰς τὸ καθαρὸν τε
 καὶ ἀεὶ ὄν καὶ ἀθάνατον καὶ ὡσαύτως ἔχον, καὶ ὡς συγγενῆς οὔσα αὐτοῦ ἀεὶ
 μετ' ἐκείνου τε γίνεται, ὅτανπερ αὐτὴ καθ' αὐτὴν γένηται καὶ ἐξῆ αὐτῆ, καὶ

αὐτὰ που εἶναι, ἐφ' ὅσον
 καθεαυτὸ εἶναι μίας μορφῆς, μένει ἀμετάβλητο καὶ δὲν υφίσταται οὐδέποτε καὶ
 πουθενά οὔτε μίαν καὶ τὴν παραμικρὴν ἀλλοίωσιν;

Αὐτὸ πρέπει νὰ συμβαίνει, εἴτε ὁ Κέβης, νὰ παραμένει τὸ καθένα ὡς ἔχει,
 Σωκράτη.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὰ πολλὰ ὁμορφα πρᾶγματα, τοὺς ἀνθρώπους, τὰ ἄλογα, τὰ
 ἐνδύματα ἢ ἄλλα πρᾶγματα τοῦ εἶδους ἢ τὰ ἴσα ἢ καθετὶ [e] που φέρει ὄνομα ὅπως καὶ
 αὐτά; Ἄραγε μένουν σὲ σταθερὴ καὶ μόνιμη κατάστασις ἢ σὲ ἀκριβῶς ἀντίθετη μετὰ
 προηγουμένα, μετὰ μίαν λέξιν οὔτε ὅμοια μετὰ τὸν εαυτὸν οὔτε τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο, ποτέ
 καὶ σὲ καμιά περιπέτῃ σταθερὰ καὶ ἴδια;

Αὐτὸ τὸ τελευταῖο, ἀπάντησε ὁ Κέβης, δὲν μένουν ποτέ ἀμετάβλητα.

Μπορεῖς λοιπὸν νὰ τὰ πιάσεις αὐτά, νὰ τὰ ιδεῖς, νὰ τὰ ἀντιληφθεῖς μετὰ κάποια
 ἄλλη [79a] αἰσθησις, ὅμως ἐκεῖνα που μένουν σταθερὰ καὶ ἴδια δὲν ὑπάρχει ἄλλος
 τρόπος νὰ τὰ κατανοήσεις παρά μόνον τὴν δύναμιν τῆς λογικῆς σκέψεως ἐπιπλέον, αὐτὰ τὰ
 πρᾶγματα δὲν εἶναι ἀπόρριπτα σὲ τὴν ὄρασι καὶ ὄχι ὁρατά;

Ἔχεις ἀπόλυτο δίκαιον, εἶπε.

Νὰ θεωρήσουμε τότε, εἴτε ἐκεῖνος, δύο τὰ εἶδη αὐτῶν που εἶναι, ἓνα ὁρατὸ καὶ
 ἓνα ἀόρατο;

Ναί, ἀκριβῶς ἔτσι, εἶπε.

Καὶ τὸ ἀόρατο πὼς εἶναι ἴδιο καὶ σταθερὸν, ἐνῶ τὸ ὁρατὸ ποτέ δὲν μένει
 ἀμετάβλητο;

Καὶ αὐτὸ ἔτσι εἶναι, εἶπε.

[b] Ὡραία, εἶπε ἐκεῖνος; εἴμαστε κάτι ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ σῶμα καὶ ἐκτὸς ἀπὸ ψυχῆ;

Ὅχι, μόνον ἀπὸ αὐτά, ἀπάντησε.

Καὶ μετὰ ποιοῦ, νὰ ποῖμε, εἶδος ἀπὸ τὰ δύο τὸ σῶμα μοιάζει καὶ συγγενεῖται
 περισσότερο;

Ἐκάθαρον σὲν καθένα; μετὰ τὸ ὁρατὸ.

Καὶ ἡ ψυχῆ; εἶναι ὁρατὴ ἢ ἀόρατη;

Ὅχι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, Σωκράτη, ἡ ἀπάντησις του.

Ναί ἀλλὰ ἐμεῖς μιλοῦμε γιὰ πρᾶγματα ὁρατά καὶ μὴ ὁρατά μετὰ βάση τὴν
 ἀνθρώπινη φύσιν; μήπως μετὰ κάποια ἄλλη;

Μετὰ τὴν ἀνθρώπινη.

Λοιπὸν γιὰ τὴν ψυχῆ τὴν λέμε; εἶναι ὁρατὴ ἢ ἀόρατη;

Ὅχι ὁρατὴ.

Ἀόρατη λοιπὸν;

Ναί.

Ἡ ψυχῆ λοιπὸν μοιάζει περισσότερο μετὰ τὸ ἀόρατο ἀπὸ ὅτι τὸ σῶμα, ἐνῶ τὸ
 σῶμα μετὰ τὸ ὁρατὸ.

[c] Κατ' ἀπόλυτη ἀναγκαιότητα Σωκράτη.

Δὲν ἔχομε συμφωνήσει πρὶν καὶ σὲ σημεῖο, ὅτι ἡ ψυχῆ, ὅταν
 χρησιμοποιεῖ τὸ σῶμα γιὰ νὰ ἀναζητήσει κάτι ἢ μετὰ τῆς ὄρασις ἢ τῆς ἀκοῆς ἢ μίας
 ἄλλης τῶν αἰσθήσεων -αὐτὸ σημαίνει μετὰ τοῦ σώματος, ἀναζήτησις μετὰ τῶν
 αἰσθήσεων- αὐτὴ τότε δὲν σύρεται ἀπὸ τὸ σῶμα πρὸς αὐτὰ που ποτέ δὲν μένουν
 μόνιμα καὶ σταθερὰ, ἐνῶ ἡ ἴδια βρῖσκειται σὲ πλάνη καὶ ταραχὴ καὶ νιώθει ἰλιγγοσαν
 μεθυομένη, ἐπειδὴ ἤλθε σὲ ἐπαφὴ μετὰ τέτοιου εἶδους πρᾶγματα;

Βεβαίως ναί.

Καὶ ἀντίθετα, ὅταν ἡ ἴδια μόνη τῆς ἐπιχειρεῖ τὴν ἀναζήτησις καὶ ἀναχωρεῖ πρὸς
 τὰ ἐκεῖ, [d] σὲ καθαρό καὶ παντοτινὸ καὶ ἀθάνατον καὶ ἀμετάβλητο, ἐπειδὴ εἶναι
 συγγενῆς του γίνεται ἓνα μετὰ του, μόνον βρεθεῖ μόνη τῆς καὶ τοῦτο τῆς

- πέπνυται τε τοῦ πλάνου καὶ περὶ ἐκείνα ἀεὶ κατὰ ταῦτ᾽ ὡσαύτως ἔχει, ἅτε τοιοῦτων ἐφαπτομένη καὶ τοῦτο αὐτῆς τὸ πάθημα φρόνησις κέκληται;
- Παντάπασι, ἔφη, καλῶς καὶ ἀληθῆ λέγεις, ὦ Σώκρατες.
- Ποτέρῳ οὖν αὐ σοὶ δοκεῖ τῷ εἶδει καὶ ἐκ τῶν πρόσθεν καὶ ἐκ τῶν νῦν λεγομένων ψυχῇ ὁμοιότερον εἶναι καὶ συγγενέστερον;
- Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔστιν ἄλλο, ἢ ὅτι ὅτι, συγγωρησάμενος, ἐκ ταύτης τῆς μεθόδου, καὶ ὁ δυσμαθέστατος, ὅτι ὅλῳ καὶ παντὶ ὁμοιότερόν ἐστι ψυχῇ τῷ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχοντι μᾶλλον ἢ τῷ μή.
- Τί δὲ τὸ σῶμα;
- Τῷ ἑτέρῳ.
- 80 a Ὅρα δὴ καὶ τῆδε ὅτι ἐπειδὴν ἐν τῷ αὐτῷ ὄντι ψυχῇ καὶ σῶμα, τῷ μὲν δουλεύειν καὶ ἄρχεσθαι ἢ φύσις προστάττει, τῇ δὲ ἄρχειν καὶ δεσπόζειν καὶ κατὰ ταῦτα αὐτότερόν σοι δοκεῖ ὁμοιον τῷ θεῷ εἶναι καὶ πότερον τῷ θνητῷ; ἢ οὐ δοκεῖ σοὶ τὸ μὲν θεῖον οἷον ἄρχειν τε καὶ ἡγεμονεύειν πεφυκέναι, τὸ δὲ θνητὸν ἄρχεσθαι τε καὶ δουλεύειν;
- Ἐμοιγε.
- Ποτέρῳ οὖν ἡ ψυχῇ ἔοικεν;
- Δῆλα δὴ, ὦ Σώκρατες, ὅτι ἡ μὲν ψυχῇ τῷ θεῷ, τὸ δὲ σῶμα τῷ θνητῷ.
- Σκόπει δὴ, ἔφη, ὦ Κέβης, εἰ ἐκ πάντων τῶν εἰρημένων τάδε ἡμῖν συμβαίνει, τῷ μὲν θεῷ καὶ ἀθανάτῳ καὶ νοητῷ καὶ μονοειδεῖ καὶ ἀδιαλύτῳ καὶ ἀεὶ ὡσαύτως κατὰ ταῦτ᾽ ἔχοντι ἑαυτῷ ὁμοιότατον εἶναι ψυχῇ, τῷ δὲ ἀνθρωπίνῳ καὶ θνητῷ καὶ ἀνοήτῳ καὶ πολυειδεῖ καὶ διαλυτῷ καὶ μηδέποτε κατὰ ταῦτ᾽ ἔχοντι ἑαυτῷ ὁμοιότατον αὐτῷ εἶναι σῶμα. ἔχομέν τι παρὰ ταῦτα ἄλλο λέγειν, ὦ φίλε Κέβης, ἢ οὐχ οὕτως ἔχει;
- Οὐκ ἔχομεν.
- Τί οὖν; τοῦτον οὕτως ἔχόντων ἄρ' οὐχὶ σῶματι μὲν ταχὺ διαλύεσθαι προσήκει, ψυχῇ δὲ αὐτὸ παράπαν ἀδιαλύτῳ εἶναι ἢ ἐγγύς τι τούτου;
- Ἐπεὶ γὰρ οὐ;
- Ἐννοεῖς οὖν, ἔφη, ἐπειδὴν ἀποθάνῃ ὁ ἀνθρώπος, τὸ μὲν ὄρατον αὐτοῦ, τὸ σῶμα, καὶ ἐν ὄρατῷ κείμενον, δὲ δὴ νεκρὸν καλοῦμεν, ὃ προσήκει διαλύεσθαι καὶ διαπίπτειν καὶ διαπνεῖσθαι, οὐκ εὐθύς τοῦτον οὐδὲν πέπονθεν, ἀλλ' ἐπιεικῶς συγχὸν ἐπιμένει χρόνον, ἐὰν μὲν τις καὶ χαριέντως ἔχων τὸ σῶμα τελευτήσῃ καὶ ἐν τοιαύτῃ ὥρα, καὶ πάνυ μάλα συμπεσὸν γὰρ τὸ σῶμα καὶ ταριχευθὲν, ὥσπερ οἱ ἐν Αἰγύπτῳ ταριχευθέντες, ὀλίγον ὄλον μὲν ἀμήχανον ὅσον χρόνον, ἕνια δὲ μέρη τοῦ σώματος, καὶ ἂν σαπῇ, ὅσα τε καὶ νεῦρα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ὅμως ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀθάνατά ἐστιν ἢ οὐ;
- Ναί.
- Ἦ δὲ ψυχῇ ἄρα, τὸ ἀιδές, τὸ εἰς τοιοῦτον τόπον ἕτερον οἰχόμενον γενναῖον καὶ καθαρόν καὶ αἰδῆ, εἰς Ἄιδου ὡς ἀληθῶς, παρὰ τὸν ἀγαθὸν καὶ φρόνιμον θεόν, οἷ, ἂν θεὸς θέλῃ, αὐτίκα καὶ τῇ ἐμῇ ψυχῇ ἵτεον, αὕτη δὲ δὴ ἡμῖν ἢ τοιαύτη καὶ οὕτω πεφυκυῖα ἀπαλλαττομένη τοῦ σώματος εὐθύς

γίνει δυνατό·
τοτε εχει σταματήσει και τη περιπλάνησή της και παρουσιάζεται ὅμοια με' εκείνα που μένουν σταθερά και ακριβή, επειδή ἴλησε σε επαφή μαζί τους· αυτό που συμβαίνει τώρα στη ψυχῇ δεν ονομάζεται φρόνηση;

Για το καθετί, εἶπε αὐτός, μιλάς με ακριβεία και λες την ἀλήθεια, Σωκράτη.
Με ποιο λοιπόν εἶδος ἀπὸ τα δύο που πῖν λίγο ἀλλά και τώρα λέγαμε σου φαίνεται ὅτι η ψυχῇ ὁμοιάζει περισσότερο και ἔχει πιο στενὴ συγγένεια; [e]
Ὁ καθένας, ἀκόμη και ο πιο βραδύνους στη μάθηση, νομίζω, Σωκράτη, εἶπε αὐτός, θα συμφωνοῦσε με βάση την ἀποδεικτικὴ μέθοδό μας ὅτι η ψυχῇ ὁμοιάζει ἐξ ολοκλήρου με αὐτὸ που μένει σταθερὸ και ακριβές και ὄχι με αὐτὸ που μεταβάλλεται.

Και το σῶμα;
Με το ἄλλο που μεταβάλλεται.
Πρόσεξε και το ἐπόμενο· ὅταν η ψυχῇ και το σῶμα εἶναι μαζί, ἡ φύση ὀρῶει στο δεύτερο να υπηρετεῖ και να ἐξουσιάζεται, [80a] ἐνὸς στη ψυχῇ να ἐξουσιάζει και να κυβερνά. Σύμφωνα με αὐτὴ τὴ διάκριση ποιο ἀπὸ τα δύο νομίζεις ὁμοιάζει στο θεῖκό και ποιο στο θνητό; Ἄραγε δεν νομίζεις ὅτι το θεῖκό ἐκ φύσεως ἐξουσιάζει και εἶναι ἡγεμονικό, ἐνὸς το θνητό εἶναι κατάλληλο να ἐξουσιάζεται και να υπηρετεῖ;

Αὐτὸ νομίζω.
Λοιπὸν ἡ ψυχῇ με ποιο ὁμοιάζει;
Εἶναι φανερό, Σωκράτη, ἡ ψυχῇ με το θεῖκό, το σῶμα με το θνητό.
Ἐξέτασε τώρα, Κέβη, εἶπε, ἐὰν ἀπὸ ὅλα ὅσα διεξήλαμε [b] προκύπτουν τα ἐξῆς: Στο θεῖκό και ἀθάνατο, το νοητό, το μας μορφῆς και ἀδιάλυτο, αὐτὸ που μένει πάντοτε σταθερὸ και ἀμετάβλητο ὁμοιάζει πάρα πολὺ ἡ ψυχῇ· στο ἀνθρώπινο και θνητό, το μη νοητό, το πολύμορφο και διαλυτό, αὐτὸ που ποτέ δεν μένει ἀμετάβλητο, με τὴ σειρά του ὁμοιάζει πάρα πολὺ το σῶμα. Μποροῦμε να υποστηρίξουμε, φίλε μου Κέβη, κάτι ἄλλο και να ἀνατρέψουμε τα προηγουμένα;

Δεν μποροῦμε.
Ποῦ καλήγουμε; Ἐφ' ὅσον ἰσχύουν τα παραπάνω ἀναπόφευκτα το σῶμα δεν διαλύεται γρήγορα, ἐνὸς ἡ ψυχῇ μένει ἐξ ολοκλήρου ἀδιάλυτη ἢ τουλάχιστον κάπως ἔτσι;

[c] Και βέβαια.
Λοιπὸν το καταλαβαίνεις, εἶπε, πως ὅταν πεθάνει ο ἀνθρώπος ὅ,τι εἶναι ὀρατό ἀπὸ αὐτόν και ἀνήκει στην περιοχὴ του ὀρατοῦ, το σῶμα του, αὐτὸ που ονομάζουμε ο νεκρός, πράγμα που οφείλει να διαλυθεῖ, να διαχωρισθεῖ και να σκορπίσει, δεν παθαίνει ἀμέσως τίποτα τέτοιο ἀλλά διατηρεῖται για σημαντικὸ χρόνον· ιδιαίτερα μάλιστα ἐὰν κάποιος πεθάνει πάνω στην ἀκμὴ του γεμάτος νιάτα. Διότι το σῶμα μαζεύει και το ταριχεύουν, ὅπως τις μούμιες τῆς Αἰγύπτου, στη συνέχεια διατηρεῖται ἀκέραιο [d] ἀρκετὸ ἀκόμη χρόνον και ὀρισμένα μέλη του σώματος, ἀκόμη και ἀν αὐτὸ σαπῆσει, τα ὀστά, τα νεῦρα και τα ὁμοιά τους μένουν, να το πῶ ἔτσι, ἀθάνατα· ἢ μήπως ὄχι;

Βεβαίως ναί.
Και ἡ ψυχῇ με τὴ σειρά τῆς, ἡ ἀόρατη, μεταβαίνει σε τόπο ἄλλο, ευγενή, καθαρὸ και ἀόρατο, για τὴν ἀκριβεία στον Ἄδη, δίπλα στον καλὸ και σοφὸ θεὸ -εκεῖ, ἐὰν το θέλει ο θεός, σύντομα θα μεταβεί και ἡ δική μου ψυχῇ- αὐτῇ λοιπὸν ἡ ἐκ φύσεως τέτοια, ὅταν χωρισθεῖ ἀπὸ το σῶμα, ἀλήθεια, γίνεται

θεοειδές και ἦν ἔτι πρότερον, πρὶν ἡμᾶς ἀνθρώπους γενέσθαι, οὐδὲν κωλύει φῆς πάντα ταῦτα μνησύναι ἀθανασίαν μὲν μή, ὅτι δὲ πολυχρόνιον τέ ἐστὶν ψυχῆ και ἦν που πρότερον ἀμήχανον ὅσον χρόνον και ἦδει τε και ἐπραττεν πολλὰ ἄττα· ἀλλὰ γὰρ οὐδὲν τι μᾶλλον ἦν ἀθάνατον, ἀλλὰ και αὐτὸ τὸ εἰς ἀνθρώπου σῶμα ἔλθειν ἀρχὴ ἦν αὐτῆ ὀλέθρου, ὡσπερ νόσος και ταλαιπωρουμένη τε δὴ τοῦτον τὸν βίον ζῶη και τελευταῖά γε ἐν τῷ καλουμένῳ θανάτῳ ἀπολλύοιτο. διαφέρειν δὲ δὴ φῆς οὐδὲν εἴτε ἵπαξ εἰς σῶμα ἔρχεται εἴτε πολλακίς, πρὸς γε τὸ ἕκαστον ἡμῶν φοβεῖσθαι προσήκει γὰρ φοβεῖσθαι, εἰ μὴ ἀνόητος εἴη, τῷ μὴ εἰδῶτι μὴδὲ ἔχοντι λόγον διδόναι ὡς ἀθάνατόν ἐστι. τοιαυτ' ἄττα ἐστίν, οἶμαι, ὃ Κέβης, ἃ λέγεις και ἐξεπίτηδες πολλακίς ἀναλαμβάνω, ἵνα μὴ τι διαφύγη ἡμᾶς, εἰ τέ τι βούλει, προσθήης ἢ ἀφέλης.

Και ὁ Κέβης, Ἄλλ' οὐδὲν ἔγωγε ἐν τῷ παρόντι, ἔφη, οὔτε ἀφελῖν οὔτε προσθεῖναι δέομαι· ἔστι δὲ ταῦτα ἃ λέγω.

Ὁ οὖν Σωκράτης συχρὸν χρόνον ἐπισχὼν και πρὸς ἑαυτόν τι σκεψάμενος, Οὐ φαῦλον πράγμα, ἔφη, ὃ Κέβης, ζητεῖς ὅπως γὰρ δεῖ περὶ γενέσεως και φθορᾶς τὴν αἰτίαν διαπραγματεύσασθαι. ἐγὼ οὖν σοι δειμι περὶ αὐτῶν, ἐὰν βούλη, τὰ γε ἐμὰ πάθη ἔπειτα ἂν τί σοι χρήσιμον φαίνεται ὧν ἂν λέγω, πρὸς τὴν πειθῶ περὶ ὧν δὴ λέγεις χρῆσιμον.

Ἀλλὰ μήν, ἔφη ὁ Κέβης, βούλομαι γε.

Ἄκουε τοίνυν ὡς ἐροῦντος. ἐγὼ γάρ, ἔφη, ὃ Κέβης, νέος ὧν θαυμαστῶς ὡς ἐπεθύμησα αὐτῆς τῆς σοφίας ἦν δὴ καλοῦσι περὶ φύσεως ἱστορίαν ὑπερήφανος γὰρ μοι ἐδόκει εἶναι, εἰδέναι τὰς αἰτίας ἕκαστου, διὰ τί γίνεται ἕκαστον και διὰ τί ἀπόλλυται και διὰ τί ἐστὶ. και πολλακίς ἑμαυτὸν ἄνω κάτω μετέβαλλον σκοπῶν πρῶτον τὰ τοιάδε· “Ἄρ' ἐπειδὴν τὸ θερμὸν και τὸ ψυχρὸν σηπεδόνά τινά λάβη, ὡς τινες ἔλεγον, τότε δὴ τὰ ζῶα συντρέφεται; και πότερον τὸ αἷμα ἐστὶν ᾧ φρονοῦμεν, ἢ ὁ ἄηρ ἢ τὸ πῦρ; ἢ τούτων μὲν οὐδὲν, ὁ δ' ἐγκέφαλος ἐστὶν ὃ τὰς αἰσθήσεις παρέχων τοῦ ἀκούειν και ὄραν και ὀσφραίνεσθαι, ἐκ τούτων δὲ γίνονται μνήμη και δόξα, ἐκ δὲ μνήμης και δόξης λαβούσης τὸ ἠρεμεῖν, κατὰ ταῦτα γίνεσθαι ἐπιστήμην; και αὐτὸ τούτων τὰς φθορᾶς σκοπῶν, και τὰ περὶ τὸν οὐρανὸν τε και τὴν γῆν πάθη, τελευταῖων οὕτως ἑμαυτῷ ἔδοξα πρὸς αὐτὴν τὴν σκέψιν ἀφυῆς εἶναι ὡς οὐδὲν χρήσιμα. τεμῆριον δὲ σοι ἐρῶ ἱκανόν· ἐγὼ γὰρ ἢ και πρότερον σαφῶς ἠπιστάμην, ὡς γε ἑμαυτῷ και τοῖς ἄλλοις ἐδόκουν, τότε ὑπὸ αὐτῆς τῆς σκέψεως οὕτω σφόδρα ἐτυφλώθην, ὥστε ἀπέμαθον και ταῦτα ἃ πρὸ τοῦ ᾧμην εἰδέναι, περὶ ἄλλων τε πολλῶν και διὰ τί ἀνθρώπος αὐξάνεται. τοῦτο γὰρ ᾧμην πρὸ τοῦ παντὶ δήλον εἶναι, ὅτι διὰ τὸ ἐσθίειν και πίνειν ἐπειδὴν γὰρ ἐκ τῶν σιτίων ταῖς μὲν σαρκὶ σάρκες προσγένωνται, τοῖς δὲ ὀστοῖς ὀστά, και οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον και τοῖς ἄλλοις τὰ αὐτῶν οἰκεία ἕκαστοις προσγένονται, τότε δὴ τὸν ὀλίγον ὄγκον ὄντα ὕστερον πολλὴν γεγενῆσθαι, και οὕτω γίνεσθαι τὸν σμικρὸν ἀνθρώπον μέγαν. οὕτως τότε ᾧμην οὐ δοκῶ σοι μετρίως”;

*Ἔμοιγε, ἔφη ὁ Κέβης.

πριν να γεννηθούμε ως άνθρωποι δεν αποδεικνύει, έτσι λες, καθόλου την αθανασία παρά μόνο ότι η ψυχή ζει πολύ χρόνο και υπάρχει κάπου προηγουμένως, μέσα σε ένα αμέτρητο μήκος χρόνου, όπου γνώριζε και έκανε κάθε είδους πράγματα. Αλλά δεν ήταν στο παραμικρό περισσότερο αθάνατη, [d] αντίθετα η εισόδός της στο ανθρώπινο σώμα σήμανε την αρχή της φθοράς της, σαν να ήταν μια αρρώστια. Έτσι ταλαιπωρείται σε αυτή τη ζωή, φθάνει στο τέλος της με τον αποκαλούμενο θάνατο και εξαφανίζεται. Και λες ότι δεν έχει καμία διαφορά, εάν αυτή εισέλθει στο σώμα μία ή περισσότερες φορές, αφού ο καθένας νιώθει τον φόβο μέσα του· ένας φόβος που ταιριάζει σε εκείνον που έχει άγνοια και δεν μπορεί να αποδείξει την αθανασία της, εκτός από την περίπτωση του ανόητου ανθρώπου. [e] Αυτά, νομίζω, υποστηρίζεις Κέβη σε γενικές γραμμές. Σκόπιμα τα λέω και τα ξαναλέω πολλές φορές, για να μη μας ξεφύγει τίποτα και θελήσεις να προσθέσεις ή να αφαιρέσεις κάτι.

Ο Κέβης πήρε τον λόγο: Επί του παρόντος δεν θέλω ούτε να αφαιρέσω ούτε να προσθέσω το παραμικρό· αυτή είναι η θέση μου.

Ο Σωκράτης έμεινε σιωπηλός αρκετή ώρα, συλλογίστηκε μόνος του και είπε: Το πράγμα που ζητάς, Κέβη, είναι σημαντικό διότι εμείς πρέπει να πραγματευθούμε σε βάθος την αιτία της γένεσης και της φθοράς των όντων. Εγώ θα σου αναφέρω την προσωπική μου εμπειρία με λεπτομέρειες, [96a] αρκεί να το θέλεις. Στη συνέχεια εάν κάτι από αυτά που θα πω σου φανεί χρήσιμο, βάλε μπρος και πείσε μας για την άποψή σου.

Είμαι απόλυτα σύμφωνος, είπε ο Κέβης.

Ἄκουσε λοιπὸν τὴ διήγησή μου. Εγὼ Κέβη μου, εἶπε, ἀπὸ τὰ νιάτα μου ἀκόμη ἔδειξα ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὸ εἶδος τῆς γνώσης που τὸ ἀποκαλοῦν *φυσικὴ ἱστορία*. Μου φαίνόταν ἐξοχο τὸ νὰ ξέρω τὴν αἰτία κάθε ὄντος, τὸν λόγο που ἔρχεται στὴν ὑπόρξη, γιατί ἐξαφανίζεται και γιατί ὑπάρχει. Συνέχεια [b] πήγαινα πίσω μπρος, καθὼς ἐξέταζα ζητήματα ὅπως τὰ ἐπόμενα: “Ἰσχύει αὐτὸ που λένε ὀρισμένοι, ὅταν στο θερμὸ και τὸ ψυχρὸ ἐμφανισθεῖ σάπισμα, οἱ ζωντανοὶ ὀργανισμοὶ ἀναπτύσσονται; Και εἶναι τὸ αἷμα αὐτὸ με τὸ ὀποῖο σκεφτόμαστε ἢ ὁ ἀέρας ἢ ἡ φωτιά; Ἡ τίποτα ἀπὸ αὐτὰ ἀλλὰ ὁ ἐγκέφαλος που παρέχει τὶς αἰσθήσεις τῆς ακοῆς, τῆς ὄρασης και τῆς ὀσφρησης ἀπὸ τὶς ὀποῖες προέρχονται ἡ μνήμη και ἡ κρίση και ἀπὸ τὴ μνήμη και τὴν κρίση, ὅταν αὐτὲς γίνονται σταθερές, με τὴ σειρά τῆς προκύπτει ἡ γνώση; Στη συνέχεια πῆγα νὰ ἐξετάσω τὴ φθορὰ αὐτῶν τῶν πραγμάτων και τὶ συμβαίνει [c] στὸν οὐρανὸ και τὴ γῆ, κατέληξα ὀμως νὰ θεωρῶ τὸν ἑαυτὸ μου, ἐνὼ ἐρευνοῦσα, ὡς τὸν λιγότερο ἐξυπνο ἀπὸ ὀλα τὰ πλάσματα. Και νὰ σου τὸ ἀποδείξω· πράγματα που παλαιότερα ἤξερα με σιγουριά, αὐτὸ τουλάχιστον νόμιζα ἐγὼ και ἄλλοι ἄνθρωποι, ἐφθασα μέσω τῆς ἐρευνας στὸ σημεῖο νὰ τυφλωθῶ στὴν κυριολοξία ὡστε νὰ ξεμάθω και αὐτὰ που πιο πρὶν νόμιζα ὅτι ἤξερα: πολλὰ και διάφορα και γιὰ ποιὸν λόγο μια ἀνθρώπινη ὑπόρξη μεγαλώνει. Αὐτὸ τὸ τελευταῖο θεωροῦσα πως εἶναι ξεκάθαρο στὸν καθένα, αἰτία εἶναι τὸ φαγητὸ και τὸ ποτὸ· εἶναι οἱ τροφές που προσθέτουν σάρκες στὶς σάρκες, [d] ὀστά στα ὀστά και, σύμφωνα με τὴν ἴδια ἀρχή, τὸ καθένα προσθέτει τὸ δικὸ του σε καθένα ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα· ἐτσι και ἕνα με μικρὸ ὄγκο στὴ συνέχεια γίνεται μεγάλο και με τὸν ἴδιο τρόπο ὁ ἄνθρωπος με τὸ μικρὸ σῶμα αποκτὰ μεγαλύτερο. Σου φαίνομαι νὰ τα λέω σωστά”;

Βεβαίως, εἶπε ὁ Κέβης.

e Σκέψαι δὴ καὶ τάδε ἔτι. ὦμην γὰρ ἰκανῶς μοι δοκεῖν, ὁπότε τις φαίνεται ἄνθρωπος παραστὰς μέγας σμικρῶ μείζων εἶναι αὐτῇ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἵππος ἵππου· καὶ ἔτι γε τούτων ἐναργέστερα, τὰ δέκα μοι ἐδόκει τῶν ὀκτῶ πλέονα εἶναι διὰ τὸ δύο αὐτοῖς προσεῖναι, καὶ τὸ δίπληχον του πηχυαίου μείζων εἶναι διὰ τὸ ἡμίσει αὐτοῦ ὑπερέχειν.

Nῦν δὲ δὴ, ἔφη ὁ Κέβης, τί σοι δοκεῖ περὶ αὐτῶν;

97 a Πόρρω που, ἔφη, νῆ Δία ἐμὲ εἶναι τοῦ οἶσθαι περὶ τούτων του τὴν αἰτίαν εἰδέναι, ὅς γε οὐκ ἀποδέχομαι ἑμαυτοῦ οὐδὲ ὡς ἐπειδὴν ἐνί τις προσῆθῃ ἐν, ἢ τὸ ἐν ᾧ προσετέθη δύο γέγονεν, <ἢ τὸ προστεθέν>, ἢ τὸ προστεθὲν καὶ ᾧ προσετέθη διὰ τὴν πρόσθεσιν τοῦ ἐτέρου τῷ ἐτέρῳ δύο ἐγένετο· θαυμάζω γὰρ εἰ ὅτε μὲν ἐκότερον αὐτῶν χωρὶς ἀλλήλων ἦν, ἐν ἄρα ἐκότερον ἦν καὶ οὐκ ἦσθην τότε δύο, ἐπεὶ δ' ἐπλησίασαν ἀλλήλοις, αὐτῇ ἄρα αἰτία αὐτοῖς ἐγένετο τοῦ δύο γενέσθαι, ἢ σύνοδος τοῦ πλησίον ἀλλήλων τεθῆναι. οὐδὲ γε ὡς ἐάν τις ἐν διασχίσει, δύναμαι ἔτι πείθεσθαι ὡς αὐτῇ αὐτὴ αἰτία γέγονεν, ἢ σχίσας, τοῦ δύο γεγονέναι ἐναντία γὰρ γίνεταί ἢ τότε αἰτία τοῦ δύο γίνεσθαι. τότε μὲν γὰρ ὅτι συνήγετο πλησίον ἀλλήλων καὶ προσετίθετο ἕτερον ἐτέρῳ, νῦν δ' ὅτι ἀπάγεται καὶ χωρίζεται ἕτερον ἀφ' ἐτέρου. οὐδὲ γε δι' ὅτι ἐν γίνεταί ὡς ἐπίσταμαι, ἔτι πείθω ἑμαυτόν, οὐδ' ἄλλο οὐδὲν ἐνὶ λόγῳ δι' ὅτι γίνεταί ἢ ἀπόλλυται ἢ ἔστι, κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον τῆς μεθόδου, ἀλλὰ τιν' ἄλλον τρόπον αὐτὸς εἰμὴ φύρω, τοῦτον δὲ οὐδαμῇ προσείμαι.

c Ἄλλ' ἀκούσας μὲν ποτε ἐκ βιβλίου τινός, ὡς ἔφη, Ἀναξαγόρου ἀναγινώσκοντος, καὶ λέγοντος ὡς ἄρα νοῦς ἐστὶν ὁ διακοσμῶν τε καὶ πάντων αἴτιος, ταύτῃ δὴ τῇ αἰτία ἦσθην τε καὶ ἔδοξέ μοι τρόπον τινὰ εἶ ἔχειν τὸν νοῦν εἶναι πάντων αἴτιον, καὶ ἠγησάμην, εἰ τοῦθ' οὕτως ἔχει, τὸν γε νοῦν κοσμοῦντα πάντα κοσμεῖν καὶ ἕκαστον τιθέναι ταύτῃ ὅπῃ ἂν βέλτιστα ἔχη εἰ οὐδ' οὐδὲν βούλοιο τὴν αἰτίαν εὐρεῖν περὶ ἐκαστοῦ ὅπῃ γίνεταί ἢ ἀπόλλυται ἢ ἔστι, τοῦτο δεῖν περὶ αὐτοῦ εὐρεῖν, ὅπῃ βέλτιστον αὐτῷ ἐστὶν ἢ εἶναι ἢ ἄλλο ὅτιοῦν πάσχειν ἢ ποιεῖν· ἐκ δὲ δὴ τοῦ λόγου τούτου οὐδὲν ἄλλο σκοπεῖν προσήκειν ἀνθρώπῳ καὶ περὶ αὐτοῦ ἐκείνου καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἄλλ' ἢ τὸ ἄριστον καὶ τὸ βέλτιστον. ἀναγκαῖον δὲ εἶναι τὸν αὐτὸν τοῦτον καὶ τὸ χεῖρον εἰδέναι· τὴν αὐτὴν γὰρ εἶναι ἐπιστήμην περὶ αὐτῶν. ταῦτα δὴ λογιζόμενος ἕσμενος ἠόρηκέναι ὦμην διδάσκαλον τῆς αἰτίας περὶ τῶν ὄντων κατὰ νοῦν ἑμαυτῷ, τὸν Ἀναξαγόρα, καὶ μοι φράσειν πρῶτον μὲν πότερον ἢ γῆ πλατεῖα ἐστὶν ἢ στρογγύλη, ἐπειδὴ δὲ φράσειεν, ἐπεκδιηγῆσθαι τὴν αἰτίαν καὶ τὴν ἀνάγκην, λέγοντα τὰ ἄμεινον καὶ ὅτι αὐτὴν ἄμεινον ἦν τοιαύτην εἶναι· καὶ εἰ 98 a ἐν μέσῳ φαίη εἶναι αὐτὴν, ἐπεκδιηγῆσθαι ὡς ἄμεινον ἦν αὐτὴν ἐν μέσῳ εἶναι καὶ εἰ μοι ταῦτα ἀποφαίνοι, παρεσκευάσμενη ὡς οὐκέτι ποθεσόμενος αἰτίας

Πρόσεξε καὶ τὸ ἐπόμενον. Θεωροῦσα ὡς εὐλογία ἀπόδειξι, στην περίπτωση του ψηλότερου ἀνθρώπου, ὅταν δηλαδή ἕνας ψηλὸς πάει δύο καὶ σταθεῖ πλάι σε ἕναν κοντό, ὅτι αἰτία του 'ψηλότερος' εἶναι τὸ κεφάλι του, τὸ ἴδιο καὶ στην περίπτωση δύο ἀλόγων. [e] Καὶ ἀκόμη σαφέστερα, θεωροῦσα ὅτι τὸ δέκα εἶναι μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ οκτὼ διότι προστέθηκε τὸ δύο καὶ τὸ πρᾶγμα των δύο πήχων εἶναι μεγαλύτερο του ἐνὸς διότι τὸ δεύτερο εἶναι τὸ μισό του πρώτου.

Καὶ τώρα τι πιστεύεις γιὰ αὐτά; Ρώτησε ὁ Κέβης.

Ἀπέχω παρασάγγας, μα τὴν ἀλήθεια, εἶπε, ἀπὸ τὸ να πιστέψω πως ξέρω τὴν αἰτία ὅλων αὐτῶν, ἐγὼ που μέσα μου δεν δέχομαι ὅτι ἀν προσθέσεις τὸ ἕνα στο ἕνα θα συμβεῖ ἢ τὸ ἕνα στο ὁποῖο ἐγίνε ἡ πρόσθεση να γίνε δύο ἢ αὐτὸ που προστέθηκε καὶ τὸ ἄλλο τῆς πρόσθεσης να γίνου δύο ἐξ αἰτίας τῆς πρόσθεσης του ἐνὸς στο ἄλλο. [97a] Διότι πραγματικά ἀπορῶ με τὸ ἐξῆς, ὅταν τὸ καθένα ἀπὸ αὐτὰ ἦταν χωριστὰ τὸ ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, τὸ καθένα ἦταν ἕνα καὶ δεν ὑπῆρχαν τότε δύο, μόλις ὁμῶς πλησίασαν τὸ ἕνα τὸ ἄλλο, αὐτὸ ἐγίνε αἰτία να γίνου δύο, ἡ προσέγγιση δηλαδή του ἐνὸς πρὸς τὸ ἄλλο. Οὐτὲ πάλι μπορῶ να πείσω τον εαυτὸ μου πως ἐάν κόψει κάτι στα δύο, αὐτὸ ἐγίνε ἡ αἰτία, τὸ κόψιμο, να γίνου τα δύο. Διότι στην περίπτωση αὐτῇ ἡ αἰτία γένεσης του δύο εἶναι ἀντίθετη με τὴν πρώτη. Προηγουμένως τὸ δύο γινόταν διότι ἕνα πλησίαζε ἕνα ἄλλο [b] με πρόσθεση του πρώτου στο δεύτερο, τώρα ὁμῶς ὑπάρχει ἡ ἀπομάκρυνση καὶ ὁ χωρισμός του ἐνὸς ἀπὸ τὸ ἄλλο. Δεν μπορῶ πλέον να πείσω τον εαυτὸ μου πως ξέρω τον λόγο που γίνεταί τὸ ἕνα ἀλλὰ οὐτὲ καὶ κάτι ἄλλο, ἐν ὀλίγοις, γιὰ αὐτὸ γίνεταί ἢ ἐξαφανίζεται ἢ ὑπάρχει, ἀκολουθώντας αὐτῇ τῇ μέθοδο τῆς ἐρεύνης. Προσωπικά ἀρχίζω να πλάθω, ὅπως ὅπως, μιαν ἄλλη μέθοδο, αὐτῇ δεν μου ἀρέσει καθόλου.

Ἄκουσα, ωστόσο, κάποτε ἕναν που διάβαζε ἕνα βιβλίο καὶ ἔλεγε ὅτι ἦταν του Ἀναξαγόρα, σύμφωνα με τὸ ὁποῖο εἶναι ὁ νοῦς [c] που βάζει τάξη καὶ γίνεταί αἰτία των πάντων. Αὐτὸς ἦταν ἕνας λόγος που ἐνίωσα ἰκανοποίηση, κατὰ κάποιον τρόπο μου φάνηκε σωστό ὁ νοῦς να εἶναι ἡ αἰτία των πάντων, θεώρησα μάλιστα ὅτι ὁ νοῦς, ἀν ὄντως ἰσχύει αὐτὸ, λειτουργεῖ καὶ τα βάζει ὅλα σε τάξη καὶ σε θέση που εἶναι ἡ καλύτερη γιὰ τὸ καθένα. Ἐτσι ἐάν κάποιος θελήσει να βρεῖ τὴν αἰτία κάθε πρᾶγματος, πῶς αὐτὸ ἐρχεταί στην ὑπαρξη ἢ χάνεταί ἢ ὑπάρχει, οφείλει να ἀνακαλύψει ποιο ἀκριβῶς εἶναι τὸ καλύτερο σε κάθε πρᾶγμα, να ὑπάρχει [d] ἢ να παθαίνει οτιδήποτε ἄλλο ἢ να ενεργεῖ. Σύμφωνα με αὐτῇ τῇ θεωρία ἕνας ἄνθρωπος δεν πρέπει να ἐξετάζει τίποτα ἄλλο, ὅσον ἀφορὰ καὶ τον εαυτὸ του καὶ τους ἄλλους, παρὰ μόνο τὸ ἐξοχο, τὸ ἄριστο ἀγαθὸ. Ἐν τούτοις ὁ ἴδιος ἄνθρωπος ξερεῖ καὶ τὸ χειρότερο· ἡ γνώση εἶναι ἡ ἴδια καὶ γιὰ τὸ ἕνα καὶ γιὰ τὸ ἄλλο. Αὐτὰ ἀναλογιζόμενος καὶ με χαρὰ πίστεψα πως βρήκα ἕναν διδάσκαλο τῆς αἰτίας των ὄντων, τον Ἀναξαγόρα, ταιριαστὸ στην ἀντίληψή μου γιὰ αὐτά. Αὐτὸς θα με πληροφοροῦσε ἀν ἡ γῆ εἶναι [e] ἐπίπεδη ἢ στρογγύλη καὶ ἀφοῦ μου ἔδινε τὴν πληροφορία θα μου ἐξηγοῦσε τὴν αἰτία καὶ τον λόγο που εἶναι ἐτσι μιλώντας μου γιὰ ἄριστη θέση, ὅτι εἶναι ἡ καλύτερη που μπορεῖ να τῆς συμβεῖ. Ὑποστήριξε ὅτι βρίσκεται στο κέντρο, θα ἐξηγοῦσε πῶς τῆς εἶναι ἄριστο να βρίσκεται στο κέντρο. [98a] Ἐφ' ὅσον μου ἔδινε τέτοιες ἐξηγήσεις δεν θα εἶχα πλέον τὴν ἐπιθυμία να ζητήσω αἰτία ἄλλης λογῆς. Ἦμουν μάλιστα ἐτοιμος να ζητήσω να μάθω με τον ἴδιο τρόπο καὶ γιὰ τον ἥλιο,

ἄλλο εἶδος, καὶ δὴ καὶ περὶ ἡλίου οὕτω παρεσκευάσθη ὡσαύτως πευσόμενος, καὶ σελήνης καὶ τῶν ἄλλων ἄστρον, τάχους τε πέρα πρὸς ἄλληλα καὶ τροπῶν καὶ τῶν ἄλλων παθημάτων, πῆ ποτε ταῦτ' ἄμεινόν ἐστιν ἕκαστον καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν ἢ πάσχει. οὐ γὰρ ἂν ποτε αὐτὸν ὦμην, φάσκοντά γε ὑπὸ νοῦ αὐτὰ κεκοσμηθῆναι, ἄλλην τινὰ αὐτοῖς αἰτίαν ἐπενεγκεῖν ἢ ὅτι βελτιστον αὐτὰ οὕτως ἔχειν ἐστὶν ὥσπερ ἔχει· ἐκάστω οὖν αὐτῶν ἀποδιδόντα τὴν αἰτίαν καὶ κοινῇ πᾶσι τὸ ἐκάστω βελτιστον ὦμην καὶ τὸ κοινὸν πᾶσιν ἐπεκδιηγῆσθαι ἀγαθόν καὶ οὐκ ἂν ἀπεδόμην πολλοῦ τὰς ἐλπίδας, ἀλλὰ πάνυ σπουδῆ λαβῶν τὰς βίβλους ὡς τάχιστα οἷός τ' ἢ ἀνεγίνωσκον, ἴν' ὡς τάχιστα εἰδείην τὸ βελτιστον καὶ τὸ χεῖρον.

Ἀπὸ δὴ θαυμαστῆς ἐλπίδος, ᾧ ἑταίρε, ὠχόμην φερόμενος, ἐπειδὴ προῖων καὶ ἀναγιγνώσκων ὁρῶ ἄνδρα τῷ μὲν νῶ οὐδὲν χρώμενον οὐδέ τινας αἰτίας ἐπαιτιώμενον εἰς τὸ διακοσμεῖν τὰ πράγματα, ἀέρας δὲ καὶ αἰθέρας καὶ ὕδατα αιτιώμενον εἰς ἄλλα πολλὰ καὶ ἄτοπα. καί μοι ἔδοξεν ὁμοίωτατον πεπονθέναι ὥσπερ ἂν εἴ τις λέγων ὅτι Σωκράτης πάντα ὅσα πράττει νῶ πράττει, κἀπειτα ἐπιχειρήσας λέγειν τὰς αἰτίας ἐκάστων ὧν πράττω, λέγοι πρῶτον μὲν ὅτι διὰ ταῦτα νῦν ἐνθάδε κάθημαι, ὅτι σύγκειται μοι τὸ σῶμα ἐξ ὀστέων καὶ νεύρων, καὶ τὰ μὲν ὀστὰ ἐστὶν στερεὰ καὶ διαφυῆς ἔχει χωρὶς ἀπ' ἀλλήλων, τὰ δὲ νεῦρα οἷα ἐπιτείνεσθαι καὶ ἀνίσθαι, περιαιμέχοντα τὰ ὀστὰ μετὰ τῶν σαρκῶν καὶ δέρματος δ συνέχει αὐτὰ· αἰωρουμένων οὖν τῶν ὀστέων ἐν ταῖς αὐτῶν συμβολαῖς χαλῶντα καὶ συντείνοντα τὰ νεῦρα κάμπτεσθαι ποιοῖ οἷόν τ' εἶναι ἐμὲ νῦν τὰ μέλη, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν συγκαμφθεὶς ἐνθάδε κάθημαι· καὶ αὖ περὶ τοῦ διαλέγεσθαι ὑμῖν ἐτέρας τοιαύτας αἰτίας λέγοι, φωνάς τε καὶ ἀέρας καὶ ἀκοὰς καὶ ἄλλα μυρία τοιαῦτα αιτιώμενος, ἀμελήσας τὰς ὡς ἀληθῶς αἰτίας λέγειν, ὅτι, ἐπειδὴ Ἀθηναίους ἔδοξε βέλτιον εἶναι ἐμοῦ καταψηφίσασθαι, διὰ ταῦτα δὴ καὶ ἐμοὶ βέλτιον αὐτὸ δεδοκται ἐνθάδε καθῆσθαι, καὶ δικαιότερον παραμένοντα ὑπέχειν τὴν δίκην ἢ ἂν κελεύσωσιν ἐπεὶ νῆ τὸν κύνα, ὡς ἐγώμαι, πάλαι ἂν ταῦτα τὰ νεῦρα καὶ τὰ ὀστὰ ἢ περὶ Μέγαρα ἢ Βοιωτοὺς ἦν, ὑπὸ δόξης φερόμενα τοῦ βελτίστου, εἰ μὴ δικαιότερον ὦμην καὶ κάλλιον εἶναι πρὸ τοῦ φεύγειν τε καὶ ἀποδιδρᾶσκαι ὑπέχειν τῇ πόλει δίκην ἦντιν' ἂν τάττη. ἀλλ' αἴτια μὲν τὰ τοιαῦτα καλεῖν λίαν ἄτοπον· εἰ δέ τις λέγοι ὅτι ἄνευ τοῦ τὰ τοιαῦτα ἔχειν καὶ ὀστὰ καὶ νεῦρα καὶ ὅσα ἄλλα ἔχω οὐκ ἂν οἷός τ' ἢ ποιεῖν τὰ δόξαντά μοι, ἀληθῆ ἂν λέγοι ὡς μέντοι διὰ ταῦτα ποιῶ ἢ ποιῶ, καὶ ταῦτα νῶ πράττων, ἀλλ' οὐ τῆ τοῦ βελτίστου αἰρέσει, πολλῆ ἂν καὶ μακρὰ ῥαθυμία εἴη τοῦ λόγου. τὸ γὰρ μὴ διελέσθαι οἷόν τ' εἶναι ὅτι ἄλλο μὲν τί ἐστὶ τὸ αἴτιον τῷ ὄντι, ἄλλο δὲ ἐκεῖνο ἄνευ οὗ τὸ αἴτιον οὐκ ἂν ποτ' εἴη αἴτιον· δὴ μοι φαίνονται ψηλαφῶντες οἱ πολλοὶ ὥσπερ ἐν σκοτεινῷ, ἄλλοτριῶ ὀνόματι προσχρόμενοι, ὡς αἴτιον αὐτὸ προσαγορεύειν. διὸ δὴ καὶ ὁ μὲν τις δίκην περιτιθεὶς τῇ γῆ ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ μένειν δὴ ποιεῖ τὴν γῆν, ὁ δὲ ὥσπερ καρδῶπῳ πλατείᾳ βᾶθρον τὸν ἀέρα

τὴν σελήνην καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα, τὴν ταχύτητα τοῦ ενός πρὸς τὸ ἄλλο, τις περιστροφῆς τοὺς καὶ ὅτι ἄλλο μποροῦν αὐτὰ να υποστούν· πῶς γίνεται τὸ ἀριστο στο καθένα τους, να ενεργεῖ και να μπορεῖ να δέχεται την ενέργεια που δέχεται. Διότι ποτέ μου δεν σκέφτηκα, καθώς υποστήριζε πως ο νους τα ἔχει βάλει αὐτὰ σε τάξη, ὅτι θα πρότεινε ἄλλη αἰτία για να εἶναι αὐτὰ στην ἀριστη θέση τους, στη θέση που εἶναι τὸ καθένα. Ἐχοντας ἀποδώσει αἰτία σε κάθε πράγμα ἀλλὰ και σε ὅλα χωρὶς ἐξαίρεση [b] πίστεψα ὅτι θα ἐξηγούσε ποιο θα ἦταν τὸ ἀριστο για τα ἐπιμέρους και ποιο τὸ κοινὸ καλὸ για ὅλα. Μιαν τέτοια ἐλπίδα δεν θα ἤθελα να τη σπαταλήσω με τίποτα, ἐστὶ πῆρα γεμάτος ενδιαφέρον τα βιβλία στα χέρια μου και ἀρχισα να τα διαβάζω ὅσο πιο γρήγορα μπορούσα, για να μάθω τὸ συντομότερο ποιο εἶναι ἀριστο και ποιο χεῖριστο.

Ὅμως φίλε μου, εἶχα ἀγκιστρωθεῖ ἀπὸ μια ἐλπίδα που δεν με ὡδηγοῦσε πουθενά. Προχωροῦσα εἰνα ἀνάγνωση και βλέπω ἕναν ἄνδρα που δεν ἐκανε καθόλου χρήση του νου οὔτε ἐβρισκε σε αὐτὸν τις αἰτίες της τάξης των πραγμάτων, ἀντίθετα πρότεινε ὡς αἰτίες τον ἀέρα, τον αἰθέρα, [c] τὸ νερὸ και πολλὰ ἄλλα παράδοξα. Σχημάτισα τὴν ἐντύπωση πως ἔπαθα τὸ ἴδιο με ἕναν που ἰσχυρίζεται ὅτι αὐτὰ που κάνει ο Σωκράτης τα κάνει με τον νου του, καθώς ὁμως ἐπιχειρεῖ να ἐξηγήσει τὴν αἰτία αὐτῶν που κάνουν ἰσχυρίζεται ὅτι ο λόγος που ἐγὼ κάθομαι τῶρα ἐδῶ εἶναι ὅτι τὸ σῶμα μου ἀποτελεῖται ἀπὸ ὀστὰ και νεῦρα· τα ὀστὰ εἶναι συμπαγῆ και ἀρθρώσεις χωρίζουν τὸ ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἐνῶ τα νεῦρα, που μποροῦν να τεντώνονται και να χαλαρώνουν, περιβάλλουν [d] τα ὀστὰ μαζί με τις σάρκες και τὸ δέρμα τὸ οποῖο τα συγκρατεῖ. Καθὼς τα ὀστὰ κινούνται κρημαστὰ ἀπὸ τις ἀρθρώσεις τους, τα νεῦρα ἀναρῶνουν και τεντώνονται παρέχοντάς μου τὴ δυνατὸτητα να κάμπτω τα μέλη μου, ὡστε αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία που κάθομαι ἐδῶ, ἐστὶ μαζεμένος. Ἡ για τὸ ὅτι συζητῶ μαζί σας προτείνει ἄλλες αἰτίες ἀνάλογες, ἡχους φωνῆς, κινήσεις του ἀέρα, λειτουργία του αφτιοῦ και χιλια δυο ἄλλα, ἐνῶ ἀποφεύγει να ἀναφέρει τὴν πραγματικὴ αἰτία: [e] οἱ Ἀθηναῖοι δηλαδὴ ἐκρίναν πιο σωστὸ να με καταδικάσουν και αὐτὸς εἶναι ο λόγος που και ἐγὼ θεώρησα πιο σωστὸ να καθίσω ἐδῶ πέρα και πιο δίκαιο να παραμείνω και να υποστῶ τὴν ποινὴ που αὐτοὶ θα μου ἐπιβάλλουν. Διότι, μα τὴν ἀλήθεια, ἐστὶ νομίζω, αὐτὰ [99a] τα ὀστὰ και τα νεῦρα θα βρισκονταν ἢ πρὸς τα Μέγαρα ἢ στους Βοιωτοὺς, καθώς θα τα ἐσπρωχνε ἡ ιδέα τους για τὸ πιο σωστὸ, ἐάν ἐγὼ δεν θεωροῦσα πιο δίκαιο και τίμιο ὄχι τὸ να δραπετεύσω και να φύγω μακριά, ἀλλὰ τὸ να υποστῶ ὅποια ποινὴ ἡ πόλη μου ἐπιβάλλει. Να ἀποκαλέσεις αὐτὰ τα πράγματα αἰτίες εἶναι ὄντως παράλογο. Θα ἦταν ἀληθῆς βέβαια ο ἰσχυρισμὸς ὅτι χωρὶς να κατέχω ὅλα αὐτὰ, τα ὀστὰ και τα νεῦρα και ἄλλα τέτοια, δεν θα μποροῦσα να κάνω πράξη τὴ γνώμη μου. Ο ἰσχυρισμὸς ὁμως ὅτι αὐτὰ εἶναι ἡ αἰτία ὄσων πράττω ἀκόμη και αὐτῶν που πράττω με τον νου μου, ἐνῶ αἰτία δεν εἶναι ἡ ἐπιλογή του ἀρίστου, [b] θα ἦταν μια πρόταση χωρὶς περιοχόμενο. Τέτοια που δεν μπορεῖ να ξεχωρίσει τὴν αἰτία τὴν πραγματικὴ και ἐκεῖνο χωρὶς τὸ οποῖο ἡ αἰτία δεν θα μποροῦσε ποτέ να εἶναι αἰτία. Αὐτὸ τὸ τελευταῖο οἱ πολλοὶ φαίνεται πως τὸ ἀποκαλοῦν 'αἰτία' και ἐστὶ δέχονται ἕνα ὄνομα ψεύτικο και μοιάζουν με ὄσους βαδίζουν ψηλαφῶντας στο σκοτάδι. Αποτέλεσμα, ἕνας παρασταίνει τὴ γη να στέκεται κάτω ἀπὸ τον ουρανό ἐπειδὴ συνεχῶς περιστρέφεται, ἕνας ἄλλος σαν μια πλατιά σκάφη πάνω σε βάση που σχημάτισε ο ἀέρας. [e] Τὴ δύναμη ὁμως

- c ὑπεριδεῖ τὴν δὲ τοῦ ὡς οἶόν τε βέλτιστα αὐτὰ τεθῆναι δύναιμι οὕτω νῦν κείσθαι, ταύτην οὔτε ζητοῦσιν οὔτε τινα οἴονται δαιμονίαν ἰσχνὴν ἔχειν, ἀλλὰ ἡγοῦνται τοῦτου Ἄτλαντα ἂν ποτε ἰσχυρότερον καὶ ἀθανατώτερον καὶ μᾶλλον ἅπαντα συνέχοντα ἐξευρεῖν, καὶ ὡς ἀληθῶς τὸ ἀγαθὸν καὶ δέον συνδεῖν καὶ συνέχειν οὐδὲν οἴονται. ἐγὼ μὲν οὖν τῆς τοιαύτης αἰτίας ὅση ποτὲ ἔχει μαθητῆς ὅπουσιν ἦδιστ' ἂν γενοίμην· ἐπειδὴ δὲ ταύτης ἐστραγγίσθη καὶ οὐτ' αὐτὸς εὐρεῖν οὔτε παρ' ἄλλου μαθεῖν οἶός τε ἐγενόμην, τὸν δεῦτερον πλοῦν ἐπὶ τὴν τῆς αἰτίας ζήτησιν ἢ πεπραγμάτευμαι βούλει σοι, ἔφη, ἐπίδειξιν ποιήσωμαι, ὃ Κέβης.

Ἐπερφυῶς μὲν οὖν, ἔφη, ὡς βούλομαι.

- e Ἐδοξε τοίνυν μοι, ἢ δ' ὅς, μετὰ ταῦτα, ἐπειδὴ ἀπειρήκη τὰ ὄντα σκοπῶν, δεῖν εὐλαβηθῆναι μὴ πάθοιμι ὄπερ οἱ τὸν ἥλιον ἐκλείποντα θεωροῦντες καὶ σκοποῦμενοι πάσχουσιν διαφθεῖρονται γὰρ που ἔνιοι τὰ ὄμματα, ἐὰν μὴ ἐν ὕδατι ἢ τινι τοιοῦτῳ σκοπῶνται τὴν εἰκόνα αὐτοῦ. τοιοῦτόν τι καὶ ἐγὼ διενόηθην, καὶ ἔδωκα μὴ παντάπασιν τὴν ψυχὴν τυφλωθεῖν βλέπων ποδὸς τὰ πράγματα τοῖς ὄμμασι καὶ ἐκάστη τῶν αἰσθήσεων ἐπιχειρῶν ἄπεισθαι αὐτῶν. ἔδοξε δὴ μοι χρῆναι εἰς τοὺς λόγους καταφυγόντα ἐν ἐκείνοις σκοπεῖν τῶν ὄντων τὴν ἀλήθειαν. ἴσως μὲν οὖν ὅ εἰκάζω τρόπον τινα οὐκ ἔοικεν· οὐ γὰρ πάνυ συγχωρῶ τὸν ἐν λόγοις σκοπούμενον τὰ ὄντα ἐν εἰκόσι μᾶλλον σκοπεῖν ἢ τὸν ἐν ἔργοις. ἀλλ' οὖν δὴ ταύτη γε ὄρησα, καὶ ὑποθέμενος ἐκάστοτε λόγον δὴ ἂν κρίνω ἐρρωμενέστατον εἶναι, ἃ μὲν ἂν μοι δοκῆ τούτῳ συμφωνεῖν τίθημι ὡς ἀληθῆ ὄντα, καὶ περὶ αἰτίας καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ἃ δ' ἂν μὴ, ὡς οὐκ ἀληθῆ. βούλομαι δὲ σοι σαφέστερον εἰπεῖν ἢ λέγω· οἶμαι γὰρ σε νῦν οὐ μανθάνειν.

- b Οὐ μὰ τὸν Δία, ἔφη ὁ Κέβης, οὐ σφόδρα. Ἄλλ', ἢ δ' ὅς, ὡς λέγω, οὐδὲν καινόν, ἀλλ' ἄπερ αἶε τε ἄλλοτε καὶ ἐν τῷ παρεληλυθότι λόγῳ οὐδὲν πέπαυμαι λέγων. ἔρχομαι γὰρ δὴ ἐπιχειρῶν σοι ἐπιδείξασθαι τῆς αἰτίας τὸ εἶδος δὲ πεπραγμάτευμαι, καὶ εἰμι πάλιν ἐπ' ἐκεῖνα τὰ πολυθρόνητα καὶ ἄρχομαι ἂπ' ἐκείνων, ὑποθέμενος εἶναι τι καλὸν αὐτὸ καθ' αὐτὸ καὶ ἀγαθὸν καὶ μέγα καὶ τᾶλλα πάντα ἢ εἰ μοι δίδως τε καὶ συγχωρεῖς εἶναι ταῦτα, ἐλπίζω σοι ἐκ τούτων τὴν αἰτίαν ἐπιδείξειν καὶ ἀνευρήσειν ὡς ἀθάνατον ἢ ψυχῇ.

- c Ἀλλὰ μήν, ἔφη ὁ Κέβης, ὡς διδόντος σοι οὐκ ἂν φθάνοις περαίνων. Σκόπει δὲ, ἔφη, τὰ ἔξῃς ἐκείνοις ἐάν σοι συνδοκῆ ὡςπερ ἔμοι. φαίνεται γὰρ μοι, εἴ τί ἐστιν ἄλλο καλὸν πλὴν αὐτὸ τὸ καλόν, οὐδὲ δι' ἕν ἄλλο καλὸν εἶναι ἢ διότι μετέχει ἐκείνου τοῦ καλοῦ· καὶ πάντα δὴ οὕτως λέγω. τῇ τοιαύτῃ αἰτίᾳ συγχωρεῖς.

Συγχωρῶ, ἔφη.

που τα τοποθέτησε στην ἀριστη θέση, αὐτὴν που τώρα ἔχουν, δεν ζητοῦν οὔτε να την ανακαλύψουν οὔτε την θεωροῦν θεϊκῆς καταγωγῆς, ἀλλὰ ἀντίθετα νομίζουν ὅτι μια μέρα θα ανακαλύψουν ἕναν Ἄτλαντα περισσότερο δυνατό καὶ ἀθάνατο ἀπὸ αὐτή, τέτοιοι που να κάνει περισσότερα καὶ να συγκρατεῖ τα πάντα. Δεν πιστεύουν ὅμως καθόλου σε ἐκεῖνο το ἀληθινὸ καλὸ που πρῶτο ἔχει το δικαίωμα να συνδέει καὶ να συγκρατεῖ τα πάντα. Εγὼ προσωπικὰ θα γινόμενοι ευχαρίστως μαθητῆς οποιουδήποτε για να μάθω πῶς ἔχει το ζήτημα τῆς αἰτίας. Τώρα που ἔχω στερηθεῖ κατὰ τέτοιο καὶ δεν μπόρεσα να την ανακαλύψω οὔτε μόνος οὔτε μέσω κάποιου ἄλλου, θέλεις Κέβη μου, [d] να σου ἐπιδείξω πῶς ἐτοίμασα το δεῦτερο ναυτικὸ ταξίδι μου με προορισμὸ τὴν ἀναζήτηση τῆς αἰτίας;

Θα το ἤθελα ὅσο τίποτα, εἶπε.

Μου φάνηκε λοιπὸν, εἶπε αὐτός, ὕστερα ἀπὸ αὐτὰ, ἐπειδὴ εἶχα ἀποκάμει να ἐξετάζω τα ὄντα, πῶς ἔπρεπε να προσέξω μὴ πάθω ὅ,τι παθαίνου ὅσοι παρατηροῦν καὶ ἐξετάζου τον ἥλιο ὅταν γίνεται ἐκλείψη· γιατί μερικοὶ καθὼς εἶναι γνωστὸ χαλοῦν τα μάτια τους, αν δεν ἐξετάσουν τὴν εἰκόνα του μέσα στο νερὸ ἢ σε κατὶ παρόμοιο. [e] Κάτι τέτοιο καὶ ἐγὼ συλλογίστηκα καὶ φοβήθηκα μήπως ἐξ ἁπάντος τυφλωθῶ μέσα στη ψυχῆ μου, καθὼς θα ἐβλεπα με τα μάτια μου πρὸς τα πράγματα, καθὼς θα ἐπιχειροῦσα να τα γνωρίσω με καθεμιὰ ἀπὸ τις αἰσθήσεις μου. Μου φάνηκε λοιπὸν πῶς ἔπρεπε να καταφυγῶ στους λόγους καὶ με ἐκείνους να ἐξετάσω τὴν ἀλήθεια των ὄντων. Ἴσως ἡ παρομοίωσή μου, κατὰ ἕναν τρόπο, δεν φαίνεται πετυχημένη. [100a] Πραγματικὰ δεν παραδέχομαι ὅτι αὐτὸς που ἐξετάζει τα ὄντα με λόγους τα μελετᾷ με εἰκόνας περισσότερο ἀπὸ ἐκεῖνον που τα ἐξετάζει μέσα στην πραγματικότητά. Ὡστόσο ἐγὼ ἐτσι ξεκίνησα· παίρνω τὴν κάθε πρόταση ὡς ὑπόθεση, αὐτὴ που θα κρίνω ὡς τὴν ἰσχυρότερη, καὶ ὅσα μου φανούν ὅτι συμφωνοῦν με αὐτὴ τα θεωρῶ ἀληθινὰ εἶτε πρόκειται για τὴν αἰτία εἶτε για ὅλα τα ἄλλα, ὅσα ὅμως ὄχι, τα θεωρῶ ὄχι ἀληθινὰ. Θα ἤθελα να σου ἐξηγήσω σαφέστερα αὐτὰ που λέω, γιατί φαντάζομαι πῶς ἀκόμη δεν τα καταλαβαίνεις.

Να πω τὴν ἀλήθεια, εἶπε ὁ Κέβης, ὄχι πλήρως.

Να τι λέω, εἶπε ἐκεῖνος, τίποτα το καινούργιο, αὐτὸ που δεν σταμάτησα να λέω [b] καὶ παλαιότερα καὶ κατὰ τὴν ἐπιχειρηματολογία που ἀναπτύξαμε. Ἐρχομαι τώρα να σου παρουσιάσω τὴν πραγμάτευσή μου σχετικά με το εἶδος τῆς αἰτίας που με ἀπασχόλησε. Πρόκειται να βαδίσω πίσω σε ἐκείνες τις πολυθρόνητες οντότητες καὶ να ξεκινήσω πάλι ἀπὸ αυτές, να υποθέσω ὅτι ὑπάρχει ἕνα ὄμορφο αὐτὸ καθεαυτὸ καὶ ἐτσι ἕνα καλὸ, ἕνα μέγα καὶ ὅλα τα ὑπόλοιπα. Εἰάν τα παραδεχθεῖς καὶ ἐσύ καὶ συμφωνήσεις ὅτι αὐτὰ ὑπάρχουν ἐλπίζω ὅτι θα σου δεῖξω μέσα ἀπὸ αὐτὰ τὴν αἰτία καὶ θα ἐξακριβώσω ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατη.

[c] Ὠραία, να τα παραδεχθῶ, εἶπε ὁ Κέβης, καὶ ἐσύ να φθάσεις χωρὶς βιασύνη στον προορισμὸ σου.

Πρόσεξε τότε, εἶπε, τι συνεπάγεται ἐκεῖνη ἡ ἀρχὴ καὶ δεξ ἀν ἔχεις τὴν ἴδια με ἐμένα γνώμη. Μου φαίνεται δηλαδὴ ὅτι ἐφ' ὅσον ὑπάρχει κάποιος ὄμορφος πλὴν ὁμορφος καθεαυτὸ, αὐτὸ εἶναι ὄμορφος για κανέναν ἄλλο λόγο παρὰ μόνον ἐπειδὴ μετέχει σε ἐκεῖνο τὸ ὄμορφο. Το ἴδιο συμβαίνει καὶ με ὅλα τα ἄλλα. Δέχεσαι πῶς αὐτὸ εἶναι αἰτία;

Ναι, το δέχομαι, ἀπάντησε.

Οὐ τοίνυν, ἦ δ' ὅς, ἔτι μανθάνω οὐδὲ δύναιμαι τὰς ἄλλας αἰτίας τὰς σοφὰς ταύτας γινώσκειν· ἀλλ' ἐάν τις μοι λέγη δι' ὅτι καλὸν ἔστιν ὄτιον, ἢ χρώμα εὐανθὲς ἔχον ἢ σχῆμα ἢ ἄλλο ὄτιον τῶν τοιούτων, τὰ μὲν ἄλλα χαίρειν ἐῷ, -ταράττομαι γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις πάσι- τοῦτο δὲ ἀπλῶς καὶ ἀτέχνως καὶ ἴσως εὐήθως ἔχω παρ' ἑμαυτῷ, ὅτι οὐκ ἄλλο τι ποιεῖ αὐτὸ καλὸν ἢ ἢ ἐκείνου τοῦ καλοῦ εἴτε παρουσία εἴτε κοινωνία εἴτε ὅπη δὴ καὶ ὅπως προσαγορευομένη· οὐ γὰρ ἔτι τοῦτο δισχυρίζομαι, ἀλλ' ὅτι τῷ καλῷ πάντα τὰ καλὰ καλὰ. τοῦτο γὰρ μοι δοκεῖ ἀσφαλέστατον εἶναι καὶ ἑμαυτῷ ἀποκρίνασθαι καὶ ἄλλω, καὶ τούτου ἐχόμενος ἠγοῦμαι οὐκ ἂν ποτε πεσεῖν, ἀλλ' ἀσφαλὲς εἶναι καὶ ἔμοι καὶ ὄψοι ἄλλω ἀποκρίνασθαι ὅτι τῷ καλῷ τὰ καλὰ γίνονται καλὰ· ἢ οὐ καὶ σοὶ δοκεῖ;

Δοκεῖ.

Καὶ μεγέθει ἄρα τὰ μεγάλα μεγάλα καὶ τὰ μείζω μείζω, καὶ σμικρότητι τὰ ἐλάττω ἐλάττω;

Ναί.

101 a Οὐδὲ σὺ ἄρα ἂν ἀποδέχοιο εἰ τίς τινα φαίη ἕτερον ἑτέρου τῆ κεφαλῆ μείζω εἶναι, καὶ τὸν ἐλάττω τῷ αὐτῷ τούτῳ ἐλάττω, ἀλλὰ διαμαρτύροιο ἂν ὅτι σὺ μὲν οὐδὲν ἄλλο λέγεις ἢ ὅτι τὸ μείζον πᾶν ἕτερον ἑτέρου οὐδενὶ ἄλλω μείζον ἔστιν ἢ μεγέθει, καὶ διὰ τοῦτο μείζον, διὰ τὸ μέγεθος, τὸ δὲ ἐλαττον οὐδενὶ ἄλλω ἐλαττον ἢ σμικρότητι, καὶ διὰ τοῦτο ἐλαττον, διὰ τὴν σμικρότητα, φοβούμενος οἶμαι μὴ τίς σοι ἐναντίος λόγος ἀπαντήσῃ, ἐὰν τῆ κεφαλῆ μείζονά τινα φῆς εἶναι καὶ ἐλάττω, πρῶτον μὲν τῷ αὐτῷ τὸ μείζον μείζον εἶναι καὶ τὸ ἐλαττον ἐλαττον, ἔπειτα τῆ κεφαλῆ σμικρῷ οὔση τὸν μείζω μείζω εἶναι, καὶ b τοῦτο δὴ τέρας εἶναι, τὸ σμικρῷ τι μείζον τινὰ εἶναι· ἢ οὐκ ἂν φοβοῖο ταῦτα;

Καὶ ὁ Κέβης γελᾷσας, Ἔγωγε, ἔφη.

Οὐκοῦν, ἦ δ' ὅς, τὰ δέκα τῶν ὀκτώ δυοῖν πλείω εἶναι, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὑπερβάλλειν, φοβοῖο ἂν λέγειν, ἀλλὰ μὴ πλήθει καὶ διὰ τὸ πλήθος; καὶ τὸ δίτηχυ τοῦ πηχαιίου ἡμίσει μείζον εἶναι ἀλλ' οὐ μεγέθει; ὁ αὐτὸς γὰρ πον φόβος.

Πάνυ γ', ἔφη.

c Τί δέ; ἐν ἑνὸς προστεθέντος τὴν πρόσθεσιν αἰτίαν εἶναι τοῦ δύο γενέσθαι ἢ διασχισθέντος τὴν σχίσιν οὐκ εὐλαβοῖο ἂν λέγεις; καὶ μέγα ἂν βοῆς ὅτι οὐκ οἶσθα ἄλλως πως ἕκαστον γινόμενον ἢ μετασχὸν τῆς ἰδίας οὐσίας ἑκάστου οὐκ ἂν μετάσχη, καὶ ἐν τούτοις οὐκ ἔχεις ἄλλην τινὰ αἰτίαν τοῦ δύο γενέσθαι ἀλλ' ἢ τὴν τῆς δυάδος μετάσχεσιν, καὶ δεῖν τούτου μετασχεῖν τὰ μέλλοντα δύο ἔσεσθαι, καὶ μονάδος δ' ἂν μέλλῃ ἐν ἔσεσθαι, τὰς δὲ σχίσεις ταύτας καὶ προσθέσεις καὶ τὰς ἄλλας τὰς τοιαύτας κομψείας ἐφῆς ἂν χαίρειν,

Και ἐγώ, εἶπε ἐκείνος, δεν αντιλαμβάνομαι οὔτε και πλέον μπορῶ να αναγνωρίσω ως αιτίες εκείνες τις άλλες των σοφῶν. Και όταν κάποιος μου ἐξηγεί [d] γιατί ένα πράγμα είναι ὁμορφο, για το φωτεινὸ χρώμα του ἢ το σχῆμα του ἢ για κάτι ἄλλο σχετικὸ παραιτούμαι ἀπὸ ὅλα -ὅλα τους μου προκαλοῦν ταραχῆ- και κρατῶ για τον εαυτὸ μου αὐτὸ το απλὸ, ἀκομψο και ἴσως ἀπλοϊκὸ, ὅτι τίποτα ἄλλο δεν το κάνει ὁμορφο, μόνο η παρουσία του ὁμορφου ἢ η μετοχὴ σε ἐκεῖνο ἢ οἰοιοδήποτε ἄλλο ὄνομα της δώσοιμε. Αὐτὸ δεν εἶναι κάτι που βεβαιῶνω, βεβαιῶνω μόνον ὅτι με το ὁμορφο ὅλα τα ὁμορφα εἶναι ὁμορφα. Θεωρῶ και δίδω αὐτὴ ως τὴν ἀσφαλέστατη ἀπάντηση και στον εαυτὸ μου και σε ἄλλον, ὅσο μάλιστα στηρίζομαι πάνω της [e] νομίζω πως ποτὲ δεν θα πέσω κάτω. Εἶναι ἀσφαλὲς να ἀπαντῶ στον εαυτὸ μου και σε οἰοιοδήποτε ἄλλο ὅτι με το ὁμορφο τα ὁμορφα πράγματα γίνονται ὁμορφα. Δεν συμφωνεῖς;

Συμφωνῶ.

Ἔτσι και με το μέγεθος τα μεγάλα πράγματα δεν εἶναι μεγάλα και τα μεγαλῦτερα εἶναι μεγαλῦτερα, ἐνῶ με το μικρὸ τα μικρότερα δεν εἶναι μικρότερα;

Ναί.

Οὔτε και θα δεχόσουν τὴ θέση ὅτι ἕνας εἶναι μεγαλῦτερος ἐνὸς ἄλλου λόγω της κεφαλῆς του ἢ ο μικρόσωμος ὅτι εἶναι μικρόσωμος για τον ἴδιο λόγο· θα διατύπωνες τὴν ἀντίρρηση σου [101a] και θα ἐλεγες ὅτι κάθε μεγαλῦτερο εἶναι μεγαλῦτερο με τίποτα ἄλλο παρὰ μόνο με ἕνα, το μέγεθος, και για τον λόγο αὐτὸ εἶναι μεγαλῦτερο, λόγω του μεγέθους το μικρότερο με τίποτα ἄλλο δεν εἶναι μικρότερο, μόνο με το μικρὸ, και για τον λόγο αὐτὸ εἶναι μικρότερο, λόγω του μικροῦ. Θα εἶχες τον φόβο, νομίζω, μήπως βρεθεῖς ἀντιμέτωπος με το ἐπιχειρημα δοσμένο ἀντίστροφα: ἐὰν πεις ὅτι ἕνας εἶναι μεγαλῦτερος και μικρότερος λόγω της κεφαλῆς του, τότε πρῶτον, το μεγαλῦτερο θα εἶναι μεγαλῦτερο και το μικρότερο μικρότερο λόγω του ἴδιου πράγματος, και δεῦτερον, το κεφάλι με το οποίο ο μεγαλῦτερος ἄνθρωπος εἶναι μεγαλῦτερος εἶναι ἕνα μικρὸ πρᾶγμα και εἶναι τερατώδες να γίνεαι κάποιος μέγας με κάτι μικρὸ. [b] Δεν θα φοβόσουν κάτι τέτοιο;

Θα το φοβόμουν, εἶπε ο Κέβης γελώντας.

Ἀσφαλῶς θα δίσταζες να πεις ὅτι το δέκα εἶναι μεγαλῦτερο του ὀκτώ με τὴν παρουσία του δύο και ὅτι αὐτὴ εἶναι η αἰτία που εἶναι μεγαλῦτερο και ὄχι το πλήθος και ἐξ αιτίας του πλήθους ἔτσι; Και ὅτι το δύο πῆχων εἶναι μεγαλῦτερο του ἐνὸς λόγω του ἡμίσεος και ὄχι λόγω του μεγέθους; Θα υπῆρχε αὐτὸς ο φόβος.

Ἀσφαλῶς, εἶπε.

Συνέχεια: ἐσὺ θα δίσταζες και πάλι να πεις ὅτι εἶναι η πρόσθεση, όταν το ἕνα προστεθεῖ στο ἕνα, η αἰτία που γίνεαι το δύο ἢ όταν αὐτὸ διαιρεῖται, η διαίρεση [c] δεν εἶναι η αἰτία ἔτσι; Και μεγαλοφώνως θα δήλωνες ὅτι δεν ἔχεις πῶς αλλιῶς μπορεῖ κάθε πρᾶγμα να ἔλθει στην ὑπαρξη παρὰ μόνο με τὴ μετοχὴ του στη ξεχωριστὴ ουσία, στην ουσία που κάθε πρᾶγμα ἔχει τὴ συμμετοχὴ του. Στην περίπτωση αὐτὴ δεν ἔχεις ἄλλη αἰτία για τὴν εμφάνιση του δύο παρὰ μόνο τὴ συμμετοχὴ στη δυάδα αὐτὰ που πρόκειται να γίνουν δύο πρέπει να μετέχουν σε αὐτὴ, αὐτὸ που πρόκειται να γίνεαι ἕνα πρέπει να μετέχει στη μονάδα ὅλα τα ἄλλα, διαιρέσεις, προσθέσεις και τα λοιπὰ χαρακτηριστήματα θα τα ἀφηνεες να πάνε στο καλὸ και θα χάριζες

- d παρείς ἀποκρίνασθαι τοῖς σεαυτοῦ σοφωτέροις σὺ δὲ δεδιῶς ἄν, τὸ λεγόμενον, τὴν σαυτοῦ σκιάν καὶ τὴν ἀπειρίαν, ἐχόμενος ἐκείνου τοῦ ἀσφαλοῦς τῆς ὑποθέσεως, οὕτως ἀποκρίναιο ἄν. εἰ δὲ τις αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως ἔχοιτο, χαίρειν ἐφῆς ἄν καὶ οὐκ ἀποκρίναιο ἕως ἄν τὰ ἀπ' ἐκείνης ὀρηθηθέντα σκέψαιο εἰ σοὶ ἀλλήλοις συμφωνεῖ ἢ διαφωνεῖ· ἐπειδὴ δὲ ἐκείνης αὐτῆς δέοι σε διδόναι λόγον, ὡσαύτως ἄν διδοίης, ἄλλην αὖ ὑπόθεσιν ὑποθέμενος ἥτις τῶν ἄνωθεν βελτίστη φαίνοιτο, ἕως ἐπὶ τι ἱκανὸν ἔλθοις, ἅμα δὲ οὐκ ἄν φύροιο ὥσπερ οἱ ἀντιλογικοὶ περὶ τῆς ἀρχῆς διαλεγόμενος καὶ τῶν ἐξ ἐκείνης ὀρηθημένων, εἴπερ βούλοιο τι τῶν ὄντων εὔρειν; ἐκείνοις μὲν γὰρ ἴσως οὐδὲ εἰς περὶ τούτου λόγος οὐδὲ φροντίς ἱκανοὶ γὰρ ὑπὸ σοφίας ὁμοῦ πάντα κινῶντες ὁμῶς δύνασθαι αὐτοὶ αὐτοῖς ἀρέσκειν· σὺ δ', εἴπερ εἰ τῶν φιλοσόφων, οἶμαι ἄν ὡς ἐγὼ λέγω ποιοῖς.
- Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις, ὃ τε Σιμμίας ἅμα καὶ ὁ Κέβης.
 ΕΧ. Νῆ Δία, ὦ Φαίδων, εἰκότως γε θαυμαστώς γάρ μοι δοκεῖ ὡς ἐναργῶς τῷ καὶ σμικρὸν νοῦν ἔχοντι εἰπεῖν ἐκείνος ταῦτα.
 ΦΑΙΔ. Πάνυ μὲν οὖν, ὦ Ἐχέκρατες, καὶ πᾶσι τοῖς παροῦσιν ἔδοξεν.
 ΕΧ. Καὶ γὰρ ἡμῖν τοῖς ἀποῦσι, νῦν δὲ ἀκούουσιν, ἀλλὰ τίνα δὴ ἦν τὰ μετὰ ταῦτα λεχθέντα;
- b ΦΑΙΔ. Ὡς μὲν ἐγὼ οἶμαι, ἐπεὶ αὐτῶ ταῦτα συνεχωρήθη, καὶ ὁμολογεῖτο εἶναι τι ἕκαστον τῶν εἰδῶν καὶ τούτων ἄλλα μεταλαμβάνοντα αὐτῶν τούτων τὴν ἐπωνυμίαν ἴσχειν, τὸ δὴ μετὰ ταῦτα ἠρώτα, εἰ δὴ, ἦ δ' ὅς, ταῦτα οὕτως λέγεις, ἄρ' οὐχ, ὅταν Σιμμίαν Σωκράτους φῆς μείζω εἶναι, Φαίδωνος δὲ ἐλάττω, λέγεις τότε εἶναι ἐν τῷ Σιμμίᾳ ἁμφοτέρα, καὶ μέγεθος καὶ σμικρότητα;
- Ἔγωγε.
 Ἀλλὰ γάρ, ἦ δ' ὅς, ὁμολογεῖς τὸν Σιμμίαν ὑπερέχειν Σωκράτους οὐχ ὡς τοῖς ῥήμασι λέγεται οὕτω καὶ τὸ ἀληθές ἔχειν; οὐ γάρ που πεφυκέναι Σιμμίαν ὑπερέχειν τούτῳ, τῷ Σιμμίαν εἶναι, ἀλλὰ τῷ μεγέθει ὃ τυγχάνει ἔχων οὐδ' αὖ Σωκράτους ὑπερέχειν ὅτι Σωκράτης ὁ Σωκράτης ἐστίν, ἀλλ' ὅτι σμικρότητα ἔχει ὁ Σωκράτης πρὸς τὸ ἐκείνου μέγεθος;
- c Ἀληθῆ.
 Οὐδέ γε αὖ ὑπὸ Φαίδωνος ὑπερέχεσθαι τῷ ὅτι Φαίδων ὁ Φαίδων ἐστίν, ἀλλ' ὅτι μέγεθος ἔχει ὁ Φαίδων πρὸς τὴν Σιμμίου σμικρότητα;
- Ἔστι ταῦτα.
 Οὕτως ἄρα ὁ Σιμμίας ἐπωνυμίαν ἔχει σμικρὸς τε καὶ μέγας εἶναι, ἐν μέσῳ ὦν ἁμφοτέρων, τοῦ μὲν τῷ μεγέθει ὑπερέχειν τὴν σμικρότητα ὑπέχων, τῷ δὲ τὸ μέγεθος τῆς σμικρότητος παρέχων ὑπερέχων. Καὶ ἅμα μειδιάσας, Ἔοικα,

αὐτές τις ἀπαντήσεις σε ὅσους σε ξεπερνούν στη μόρφωση. [d] Εσύ που, κατά το λεγόμενον, φοβάσαι τη σκιά σου και είσαι άπειρος θα πιαστείς από εκείνη τη σίγουρη υπόθεση και έτσι θα απαντήσεις. Εάν πάλι ένας τα βάλει με την υπόθεση την ίδια θα τον αφήσεις να πάει στο καλό και δεν θα απαντήσεις έως ότου εξετάσεις τις συνέπειές της και εξακριβώσεις εάν αυτές συμφωνούν η μία με την άλλη ή διαφωνούν. Και στην περίπτωση που χρειασθεί να δώσεις απόδειξη της υπόθεσης θα το επιχειρήσεις κάνοντας μιαν ακόμη υπόθεση, μία που θα φαινόταν η καλύτερη μέσα σε όλες, έως ότου φθάσεις σε ικανοποιητικό σημείο· [e] όμως δεν θα ανακατευθείς ταυτόχρονα σε συζητήσεις, όπως οι ειδικοί των αντιλογιών, σχετικές με την αρχή των όντων και τις συνέπειες που προκύπτουν από αυτή· η θέλησή σου δεν είναι η ανακάλυψη των όντων; Εκείνοι δεν διαθέτουν ούτε ένα επιχειρήμα για το θέμα ούτε και τους μέλει. Η σοφία τους εξαντλείται στην ανάμειξη των πάντων, του ενός μέσα στο άλλο, ωστόσο οι ίδιοι μένουν ευχαριστημένοι με τον εαυτό τους. Εσύ όμως, εάν είσαι πραγματικός φιλόσοφος, θα ενεργήσεις, νομίζω, με τον τρόπο που λέω. [102a]

Οτιδήποτε λες είναι η αλήθεια, είπαν ο Σιμμίας και ο Κέβης μαζί.
 ΕΧ. Να που θα φαινόταν η καλύτερη μέσα σε όλες, έως ότου φθάσεις σε ικανοποιητικό σημείο· [e] όμως δεν θα ανακατευθείς ταυτόχρονα σε συζητήσεις, όπως οι ειδικοί των αντιλογιών, σχετικές με την αρχή των όντων και τις συνέπειες που προκύπτουν από αυτή· η θέλησή σου δεν είναι η ανακάλυψη των όντων; Εκείνοι δεν διαθέτουν ούτε ένα επιχειρήμα για το θέμα ούτε και τους μέλει. Η σοφία τους εξαντλείται στην ανάμειξη των πάντων, του ενός μέσα στο άλλο, ωστόσο οι ίδιοι μένουν ευχαριστημένοι με τον εαυτό τους. Εσύ όμως, εάν είσαι πραγματικός φιλόσοφος, θα ενεργήσεις, νομίζω, με τον τρόπο που λέω. [102a]

ΦΑΙΔ. Καθώς τα φέρνω στη μνήμη μου, ο Σωκράτης δέχθηκε τα παραπάνω και συμφωνήθηκε [b] ότι καθένα των ειδών είναι κάτι και ότι τα άλλα πράγματα μετέχουν σε αυτά και παίρνουν το όνομά τους από τα είδη καθαυτά· αυτός τότε ρώτησε: Εάν λες ότι έτσι έχουν, όποτε λες ότι ο Σιμμίας είναι πιο μεγαλόσωμος από τον Σωκράτη, όμως από τον Φαίδωνα πιο μικρόσωμος, τότε αυτό δεν υποστηρίζεις, ότι στον Σιμμία υπάρχουν και τα δύο, το μέγεθος και το μικρό;

Ναι, αυτό.
 ΦΑΙΔ. Καθώς τα φέρνω στη μνήμη μου, ο Σωκράτης δέχθηκε τα παραπάνω και συμφωνήθηκε [b] ότι καθένα των ειδών είναι κάτι και ότι τα άλλα πράγματα μετέχουν σε αυτά και παίρνουν το όνομά τους από τα είδη καθαυτά· αυτός τότε ρώτησε: Εάν λες ότι έτσι έχουν, όποτε λες ότι ο Σιμμίας είναι πιο μεγαλόσωμος από τον Σωκράτη, όμως από τον Φαίδωνα πιο μικρόσωμος, τότε αυτό δεν υποστηρίζεις, ότι στον Σιμμία υπάρχουν και τα δύο, το μέγεθος και το μικρό;

Ναι, αυτό.
 ΦΑΙΔ. Καθώς τα φέρνω στη μνήμη μου, ο Σωκράτης δέχθηκε τα παραπάνω και συμφωνήθηκε [b] ότι καθένα των ειδών είναι κάτι και ότι τα άλλα πράγματα μετέχουν σε αυτά και παίρνουν το όνομά τους από τα είδη καθαυτά· αυτός τότε ρώτησε: Εάν λες ότι έτσι έχουν, όποτε λες ότι ο Σιμμίας είναι πιο μεγαλόσωμος από τον Σωκράτη, όμως από τον Φαίδωνα πιο μικρόσωμος, τότε αυτό δεν υποστηρίζεις, ότι στον Σιμμία υπάρχουν και τα δύο, το μέγεθος και το μικρό;

Ναι, αυτό.
 ΦΑΙΔ. Καθώς τα φέρνω στη μνήμη μου, ο Σωκράτης δέχθηκε τα παραπάνω και συμφωνήθηκε [b] ότι καθένα των ειδών είναι κάτι και ότι τα άλλα πράγματα μετέχουν σε αυτά και παίρνουν το όνομά τους από τα είδη καθαυτά· αυτός τότε ρώτησε: Εάν λες ότι έτσι έχουν, όποτε λες ότι ο Σιμμίας είναι πιο μεγαλόσωμος από τον Σωκράτη, όμως από τον Φαίδωνα πιο μικρόσωμος, τότε αυτό δεν υποστηρίζεις, ότι στον Σιμμία υπάρχουν και τα δύο, το μέγεθος και το μικρό;

Ναι, αυτό.
 ΦΑΙΔ. Καθώς τα φέρνω στη μνήμη μου, ο Σωκράτης δέχθηκε τα παραπάνω και συμφωνήθηκε [b] ότι καθένα των ειδών είναι κάτι και ότι τα άλλα πράγματα μετέχουν σε αυτά και παίρνουν το όνομά τους από τα είδη καθαυτά· αυτός τότε ρώτησε: Εάν λες ότι έτσι έχουν, όποτε λες ότι ο Σιμμίας είναι πιο μεγαλόσωμος από τον Σωκράτη, όμως από τον Φαίδωνα πιο μικρόσωμος, τότε αυτό δεν υποστηρίζεις, ότι στον Σιμμία υπάρχουν και τα δύο, το μέγεθος και το μικρό;

ἔφη, καὶ συγγραφικῶς εἶρεῖν, ἀλλ' οὐκ ἔχει γέ που ὡς λέγω. Συνέφη.

Λέγω δὴ τοῦδ' ἔνεκα, βουλόμενος δόξαι σοὶ ὅπερ ἐμοί. ἐμοὶ γὰρ φαίνεται οὐ μόνον αὐτὸ τὸ μέγεθος οὐδέποτε ἔθελειν ἅμα μέγα καὶ μικρὸν εἶναι, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν ἡμῖν μέγεθος οὐδέποτε προσδέχεσθαι τὸ μικρὸν οὐδ' ἔθελειν ὑπερέχεσθαι, ἀλλὰ δυοῖν τὸ ἕτερον, ἢ φεύγειν καὶ ὑπεκχωρεῖν ὅταν αὐτῷ προσήῃ τὸ ἐναντίον, τὸ μικρὸν, ἢ προσελθόντος ἐκείνου ἀπολωλέναι ὑπομένον δὲ καὶ δεξιόμενον τὴν μικρότητα οὐκ ἔθελειν εἶναι ἕτερον ἢ ὅπερ ἦν. ὡςπερ ἐγὼ δεξιόμενος καὶ ὑπομείνας τὴν μικρότητα, καὶ ἔτι ὢν ὅσπερ εἰμί, οὗτος ὁ αὐτὸς μικρὸς εἰμι· ἐκείνο δὲ οὐ τετόλμηκεν μέγα ὃν μικρὸν εἶναι ὡς δ' αὐτῶς καὶ τὸ μικρὸν τὸ ἐν ἡμῖν οὐκ ἔθελει ποτὲ μέγα γίνεσθαι οὐδὲ εἶναι, οὐδ' ἄλλο οὐδὲν τῶν ἐναντίων, ἔτι ὃν ὅπερ ἦν, ἅμα τοῦναντίον γίνεσθαι τε καὶ εἶναι, ἀλλ' ἦτοι ἀπέρχεται ἢ ἀπόλλυται ἐν τούτῳ τῷ παθῆματι.

Παντάπαυσιν, ἔφη ὁ Κέβης, οὕτω φαίνεται μοι.

Καὶ τις εἶπε τῶν παρόντων ἀκούσας -ὅστις δ' ἦν, οὐ σαφῶς μένμημαι- Πρὸς θεῶν, οὐκ ἐν τοῖς πρόσθεν ἡμῖν λόγοις αὐτὸ τὸ ἐναντίον τῶν νυνὶ λεγομένων ὁμολογεῖτο, ἐκ τοῦ ἐλάττωτος τὸ μείζον γίνεσθαι καὶ ἐκ τοῦ μείζονος τὸ ἕλαττον, καὶ ἀτεχνῶς αὕτη εἶναι ἢ γένεσις τοῖς ἐναντίοις, ἐκ τῶν ἐναντίων; νῦν δὲ μοι δοκεῖ λέγεσθαι ὅτι τοῦτο οὐκ ἂν ποτε γένοιτο.

Καὶ ὁ Σωκράτης παραβαλὼν τὴν κεφαλὴν καὶ ἀκούσας, Ἀνδρικῶς, ἔφη, ἀπεμνημόνευκας, οὐ μέντοι ἔννοεῖς τὸ διαφέρον τοῦ τε νῦν λεγομένου καὶ τοῦ τότε. τότε μὲν γὰρ ἐλέγετο ἐκ τοῦ ἐναντίου πράγματος τὸ ἐναντίον πρᾶγμα γίνεσθαι, νῦν δέ, ὅτι αὐτὸ τὸ ἐναντίον ἑαυτῷ ἐναντίον οὐκ ἂν ποτε γένοιτο, οὕτε τὸ ἐν ἡμῖν οὕτε τὸ ἐν τῇ φύσει. τότε μὲν γάρ, ὡ φίλε, περὶ τῶν ἐχόντων τὰ ἐναντία ἐλέγομεν, ἐπονομάζοντες αὐτὰ τῇ ἐκείνων ἐπωνυμίᾳ, νῦν δὲ περὶ ἐκείνων αὐτῶν ὧν ἐνόητων ἔχει τὴν ἐπωνυμίαν τὰ ὀνομαζόμενα· αὐτὰ δ' ἐκείνα οὐκ ἂν ποτὲ φαιεν ἐθελεῖσαι γένεσιν ἀλλήλων δέξασθαι. Καὶ ἅμα βλέψας πρὸς τὸν Κέβητα εἶπεν, Ἄρα μή που, ἔφη, ὦ Κέβης, καὶ σέ τι τούτων ἐτάραξεν ὧν ὅδε εἶπεν;

Οὐδ' αὖ, ἔφη ὁ Κέβης, οὕτως ἔχω· καίτοι οὐτε λέγω ὡς οὐ πολλά με ταράττει.

Συνομολογήκαμεν ἄρα, ἢ δ' ὅς, ἀπλῶς τοῦτο, μηδέποτε ἐναντίον ἑαυτῷ τὸ ἐναντίον ἔσεσθαι.

Παντάπαυσιν, ἔφη.

Ἔτι δὴ μοι καὶ τόδε σκέψαι, ἔφη, εἰ ἄρα συνομολογήσεις, θερμόν τι καλεῖς καὶ ψυχρόν;

Ἐγώ γε.

Ἄρ' ὅπερ χιόνα καὶ πῦρ;

Μὰ Δεῖ οὐκ ἔγωγε.

ὑψος συγγραφέα, ὅμως τα

πράγματα ἐτοί ἔχουν, ὅπως τα λέω. Ὁ Κέβης συμφώνησε.

Ὁ λόγος που τα λέω εἶναι διότι θέλω εἰς να σκεφθεῖς ὅπως καὶ ἐγώ. Διότι μου φαίνεται ὅτι δεν εἶναι μόνο το μέγεθος το ἴδιο που δεν θέλει ποτὲ να εἶναι μεγάλο καὶ μικρὸ ταυτόχρονα ἀλλὰ καὶ ὅτι το μέγεθος μέσα μας ποτὲ δεν παραδέχεται το μικρὸ οὔτε καὶ θέλει να το ξεπερνᾶνε. Μάλλον ἓνα ἀπὸ τα δύο συμβαίνει· εἴτε υποχωρεῖ καὶ απομακρύνεται, ὅταν το ἀντίθετό του, το μικρὸ, πλησιάζει κοντὰ του, [e] εἴτε, μετὰ τὴν ἔλευση του ἀντιθέτου, χάνεται ἐξ ἄπαντος. Αὐτὸ που δεν θέλει να κάνει εἶναι να υπομείνει καὶ να δεχθεῖ το μικρὸ καὶ ἐτοί να γίνε διαφορετικό ἀπὸ αὐτό που εἶναι. Ἐγὼ δηλαδὴ δέχθηκα καὶ υπέμεινα το μικρὸ σῶμα καὶ εἶμαι τώρα αὐτὸς που εἶμαι, το ἴδιο άτομο, μόνο που εἶμαι με μικρὸ σῶμα. Εκείνο ὅμως το μέγεθος μέσα μας, παρ' ὅλο που εἶναι μεγάλο, δεν τολμά να γίνε μικρὸ. Ακριβῶς το ἴδιο καὶ με το μικρὸ που εἶναι μέσα μας· δεν θέλει ποτὲ να ἐλθεῖ στην ὑπαρξὴ μεγάλο οὔτε να εἶναι. Οὔτε καὶ κάποιο ἀπὸ τα ἀντίθετα, καθὼς εἶναι αὐτὸ που εἶναι, ἐρχεται στην ὑπαρξὴ καὶ, ταυτόχρονα, θέλει να εἶναι το ἀντίθετο [103a] ἀπὸ αὐτό που εἶναι. Εἰάν του συμβεῖ αὐτὸ εἴτε φεύγει μακριὰ εἴτε χάνεται ἐξ ἄπαντος.

Νομίζω πως ἐτοί ακριβῶς ἔχουν τα πράγματα, εἴτε ο Κέβης.

Μόλις τα ἀκούσε αὐτὰ κάποιος ἀπὸ τους παρόντες -δεν θυμάμαι ακριβῶς ποιος ἦταν- εἶπε: Για προσέξτε, ακριβῶς το ἀντίθετο ἀπὸ αὐτὰ που τώρα λέμε δεν συμφωνήσαμε κατὰ τὴ συζήτησή μας πιο πριν, ὅτι το μεγαλύτερο ἐρχεται στην ὑπαρξὴ ἀπὸ το μικρότερο καὶ το μεγαλύτερο ἀπὸ το μεγαλύτερο καὶ αὐτὴ ακριβῶς εἶναι ἡ γέννηση των ἀντιθέτων, ἐρχονται στην ὑπαρξὴ ἀπὸ τα ἀντίθετά τους; Τώρα ὅμως μου φαίνεται πως υποστηρίζαμε ὅτι αὐτὸ εἶναι ἀδύνατο να συμβεῖ.

Ὁ Σωκράτης ἐστρεψε το κεφάλι του, τον ἀκούσε καὶ εἶπε: [b] Μπράβο σου που το θυμήθηκες, ὅμως δεν ἀντιλαμβάνεσαι τὴ διαφορὰ αὐτοῦ που λέμε τώρα καὶ αὐτοῦ που εἶπαμε τότε. Τότε εἶπαμε ὅτι ἓνα ἀντίθετο πράγμα ἐρχεται στην ὑπαρξὴ ἀπὸ ἓνα ἄλλο ἀντίθετο πράγμα· τώρα ὅμως υποστηρίζουμε ὅτι το ἀντίθετο καθ'ἑαυτὸ ποτὲ δεν μπορεῖ να εἶναι ἀντίθετο στον αὐτὸ του, οὔτε το ἀντίθετο μέσα μας οὔτε αὐτὸ που βρίσκεται στη φύση. Τότε, φίλε μου, ἀναφέραμε πράγματα που ἔχουν ἀντίθετα καὶ τα φωνάζαμε με τα ὀνόματα που παίρνουν ἀπὸ εκείνα, τώρα ὅμως μιλάμε για τα ἀντίθετα καθ'ἑαυτὰ που με τὴν παρουσία τους τα πράγματα παίρνουν το ὄνομά τους [c] καὶ ὀνομάζονται ἐτοί εἶναι αὐτὰ για τα ὁποῖα θα λέγαμε ὅτι ποτὲ δεν θα δέχονταν να ἐρθουν στην ὑπαρξὴ το ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο. Λέγοντάς το κοίταξε πρὸς τον Κέβη καὶ εἶπε: Κέβη μου, σε τάρραξε ἴσως κάποιο ἀπὸ αὐτὰ που εἶπε ο φίλος μας;

Ὅχι, ὄχι αὐτὴ τὴ φορὰ, εἶπε ὁ Κέβης, παρ' ὅλο που θα ἔλεγα ὅτι δεν εἶναι λίγα αὐτὰ που με ταράζουν.

Συμφωνήσαμε ἐπομένως, εἶπε ἐκεῖνος, ἀμετάκλητα στο ἐξῆς, ἓνα ἀντίθετο ποτὲ δεν εἶναι ἀντίθετο στον αὐτὸ του.

Το δίχως ἄλλο, εἶπε.

Ἐξέτασε, σε παρακαλῶ, καὶ το ἐπόμενο, εἶπε, καὶ δεσ αν θα συμφωνήσεις μαζί μου. Υπάρχει κάτι που εἰς ὀνομάζεις θερμό καὶ εἰς πάλι ψυχρό;

Βεβαίως ναί.

Το ἴδιο ας πούμε ὄνομα για το χιόνι καὶ τὴ φωτιά;

Ὅχι, ἀσφαλῶς ὄχι. [d]